

ABONAMENTUL:

an . . . 28 — Cor.
 luna . . . 14 —
 luna . . . 7 —
 luna . . . 2-40

peste România și
 străinătate:
 an . . . 40 — franci
 Telefon
 în oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi No. 1 a.

INSERȚIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Le
 deschis costă șirul 20 fi

Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

ROMÂNUL

Cauzele dezastrelor noastre.

De I. Ursu, profesor universitar.

I.

Tragedia noastră începe dela leagan, e o mare a însăși condițiilor nașterii noastre. Într-o vreme începuseră să guste din fericirea copiilor patronați de puternicii pariști, și coștii romani din Dacia au fost părăsiți de mama oficială și lăsați fara stat și fara organizație în prada lunei barbare. În astfel de condiții ei au putut progresa fizicește, făcându-se cetatea naturală în forma de culme de munți ai Ardealului, dar n'au putut progresa până la sfârșit unor popoare, cari se ocupau numai de război și aveau o organizație centralizatoare, accesibilă pentru viața de stat. Despărțiți în sute de stătuțe ei au început să plece capul înaintea Turanilor Uniți, organizați pentru război, și pentru viața de stat, adecă pentru subjugarea altor popoare, cari prin munca și producția lor să le asigurau cele necesare pentru viața lor parasitară. Primind creștinismul slavon strămoșii noștri au rupt apoi pentru totdeauna legătura cu Apusul și Roma pontificală nu numai că nu i-a ajutat în aspra lor luptă, ci a organizat cruciate de convertire sau de dispersare, atârșând contra lor pe Ungurii asiatici cari au dat dovezi de simț politic primind creștinismul apusean, care le-a procurat o mare parte din dreptul de cetate în Europa, protecția papală și suprem al veacului de mijloc, care a dat la Roma. De acum începe în Europa romanica din Cetatea Carpaților Răsăriteni lanțul nesfârșit al suferințelor. La început învingătorii s'au mulțumit, ca toți popoarele lor parasitari, cu tributul. Mai apoi au încercat convertirea religioasă și, eșuând, au căutat compensația în lăcomie tot mai strânsă a Ardealului de cenă și mai ales în confiscarea instrumentului principal de producție, (pământul), care fusese luat dela vechii locuitori pentru a fi dat coloniștilor catolici (Sasi și Săcui) și Ungurilor, cari s'au distins în război. Ai noștri au ajuns astfel în mizerabila stare de iobăci, procurând, prin munca lor, bogăție pentru dușmani.

Odată cu situația aceasta tristă de instruire de muncă și de îmbogățire pentru alții început apoi esodul dureros al aristocrației. Aceasta se ridicase prin război. Ridicați la rangul de nobili, îndemnați de firea lor trușă și de mania și de legăturile de clasă, boerii noștri au sfârșit prin a părăsi ortodoxia și a lua de la stăpânitorilor slăbind astfel rândurile noastre și întărindu-le pe ale lor. Și astfel au rămas întregi rassa noastră a fost nu numai instrument de muncă pentru alții, lucrându-le pământurile și vărsându-și sângele în război, dar a fost și un izvor continuu din care alimentau stăpânii prin trecerea la ei a ce-

lor mai distinși fii cari ar fi fost mențiți să-o conducă și să o apere. Și așa viațuri de-arândul Românii rămăneau fara conducători și aparatori, cari să-i protejeze în contra abuzurilor ocărnuirii sau domnilor proprietari de pământ.

Mângaierea și o gasian cei părăsiți și desmoșteniți numai în jurul bisericii, care era sângura oază în deșertul cel vast al suferințelor lor. Dar și contra acesteia „națiunile politice” în special calvinii, începând cu viațul al XVI-lea, și-au îndreptat săgețile lor, până când o parte din ai noștri, puși între două focuri, au sfârșit prin a primi oierțele Impăratului, care promitea avantajii politice și sociale pentru cler, fara a le cere sacrificarea cultului străbun. Unirea aceasta avu efectul că dete poporului nostru desmoștenit o nouă aristocrație, a cărții sau mai bine zis o nobilitate de apostolie, care a sfârșit prin a rămânea strâns legata de izvor și a se pune în serviciul redesteptării neamului și a ridicării la o situație demna de originea lui strălucită. Fanatismul ei firese să esplică prin contrastul între originea strălucită — descoperiseră în cei desmoșteniți pe fii celui mai glorios popor — și starea mizerabilă actuală a neamului din care faceau parte. Exodul dureros al aristocrației încetă acum, dar numărul acestor aristocrați de carte era prea mic pentru ca redesteptarea și ridicarea poporului să se poată face cu intensitatea necesară. Starea socială mizerabilă a Românilor a făcut ca să se ridice foarte puțini oameni de carte, în viațul al XIII-lea și în întâia jumătate a viațului al XIX-lea, în tot cazul prea puțini ca să poată lucra pe un teren atât de întins cum era cel locuit de Români. Totuși când împrejurările au devenit favorabile ei au supliniți numărul, prin intensitatea simțirii, prin mărima suferinței și a puterii de jertfă și așa puțini, cum i-a gasit anul 1848, ei s'au arătat pentru moment destul de destoinici pentru a conduce barca, aproape sfărâmată a neamului lor.

*

Dupa revoluție se începe și pentru neamul nostru o viață mai bună. Lanțurile robiei i-au fost sfărâmate și legile țării l'au ridicat la drepturile celorlalte națiuni din patrie. Pământul ajungea iarăș al lui împreună cu toate fructele sale. Națiunea noastră a fost pusă pe sa și oricât de mizerabilă ar fi fost șaua aceasta și oricât de accidentat drumul, pe care trebuia sa meargă, depindea totuși numai de ai noștri, ca să se urâte bunul cald și să ajungă la ținta dorită.

Dar neamul nostru de țărani, abia scă-

pați din iobăgie, nu avea de unde să dea caldăreții aceștia, caei astfel de calități să moștenească prin selecție dela strămoși. Astfel ei putea să dea la suprafața oameni de entuziasm, oameni de război, soldați distinși, chiar oameni de carte, dar nu putea să furnizeze oameni cu calități politice, cari se formează pe încetul în decursul mai multor generații și nu sa pot dobândi decât prin o cultura rafinată în școli superioare. Se simțea astfel mai mult de cât ori-când lipsa unei aristocrații naționale, care avându-și elementele de trai asigurate, să se poată dedica exclusiv intereselor neamului.

Afară de aceasta vremurile noi cereau o burghezie națională, pe care iarăș din împrejurările istorice cunoscute n'am putut-o avea. Fără această burghezie, fara o lume de negustori și de industriași, cari pot să aibă independență în mișcări, o justă preocupare a intereselor superioare ale neamului și cari singurii pot să aducă jertfele materiale necesare pentru progresul cultural și politic în vremurile noastre. Civilizația noastră e civilizația orașelor, și satele contează în cele mai multe țări foarte puțin pe terenul cultural și politic.

În această stare a găsit națiunea noastră anul 1866 când dinastia și împărăția se gasia la o cotitură de drum destul de periculoasă. Amândouă trebuiau salvate și Impăratul trebuia să aleagă între vechii noștri stăpânitori, cari gemeau atunci sub mâna de fier a dinastiei și între blajinii și umilii supuși, cari și-au vărsat din belșug sângele pentru ei în anul 1848 în contra Ungurilor rebeli. Orice recunoștința a fost în chip firese uitată și Impăratul a întins mâna vechilor rebeli, cărora n'a esitat să le dea jertfa pe docilii supuși, cari au leptat ca să-l salveze tocmai contra acelor, a căror jertfă cădeau acum. Între 2 factori opuși era firese ca Impăratul să aleagă drept sprijin al dinastiei și al împărăției, pe acela, care se prezenta ca o forță din toate punctele de vedere. Ei aveau un teritoriu etnic compact, aveau burghezie și mai ales aveau aristocrație destul de capabilă și de puternică ca să ofere în orice moment neplăceri și primejdii dinastiei. Ei trebuiau deci împăcați, cei periculoși și puternici, caei de cănele credincios pe vecie, de poporul românesc n'avea nici un motiv să se teamă, căci era neorganizat, politicește și n'avea burghezie și aristocrație. În politică nu domina sentimentele — în special cele de recunoștință — ci interesele cele mai brutale.

Cazuri, ca sacrificarea noastră la 1867, nu sunt neobișnuite în istorie; din contra istoricul este obișnuit la fieștecare pas sa înregistreze fapte dominate de cele mai josnice

și mai brutale interese, căci factorul care domină în istorie e forța sub diferitele ei forme.

Cu noua formațiune politică a dualismului dela 1867 se începe un nou capitol în istoria suferințelor noastre. Veșnicii rebeli contra Habsburgilor și-au ajuns în parte idealul redevenind stăpâni de fapt pe întreg teritoriul coroanei, purtate de regii vechi ai Ungariei. Gloria și strălucirea vechiului regat, care le-a fost farul nestins, dela care a primit lumină și căldură idealul lor secular, avea să le dea încredințarea spre fapte, cari să ducă noua formațiune politică a statului spre forma și strălucirea de pe vremea lui Matiaș Corvin. Era deci de prevăzut că ei n'aveau să se oprească la situația destul de necomplete a regatului, oferită de noua formațiune. Ei aveau o literatură, care purta pecetea gloriei antice, în care grăiau vremurile de strălucire de mai înainte, pe lângă care îi împingea înainte spiritul atavic de dominațiune, inerent tuturor popoarelor turanice. Așezați pe șaua cea nouă, ei nu erau poporul, care să se oprească la mijlocul drumului, ci focul lor sacru, product al rasei al literaturii, și al educației din școli, avea să-i mână mereu înainte spre spectrul luminos al regatului strălucit de odinioară.

Și fiindcă a sosit timpul ca să numai ascundem nici una din primejdiile ce ne amenință, tocmai pentruca să luăm până când e timp măsurile necesare, cred că e un act de patriotism să afirm că dușmanii noștri seculari, nu se puteau opri în drumul croit de împrejuri. Pe lângă firea lor turanică, mândria de rasă, și cultura națională îi împingea spre noul drum o crudă necesitate, care domină destinele oamenilor și a popoarelor: necesitatea existenței. Grupăți pe un teritoriu etnic, fără graniți naturale, pe țărmurile Dunării și Tisei, pe vechia pustă aleasă de strămoșii lor nomazi, ei se vedeau strânși într'un cerc de fer de celelalte naționalități, cari locuiau munții și teritoriul dela mare. Prin o lege a naturii întinderea lentă a popoarelor se face pe cursul apelor și un progres economic și cultural, o înflorire și o înmulțire a

popoarelor nemaghiare ar fi avut de urmare că ar fi micșorat neconținut cercul etnic al stăpânitorilor, ar fi redus neconținut razele acestui cerc, până la inundarea lui totală. O înflorire a nemaghiarilor ar fi însemnat moartea Ungurilor și aceștia aveau simț politic destul de real ca să o înțeleagă aceasta. A-fără de aceasta regatul antic nu putea fi reînviat și pus în condiții de viață decât naționalizând periferia, care prezenta punctele strategice pentru apărare (munții) și teritoriile vecine cu marea, indispensabile pentru dezvoltarea economică. Pe lângă aceasta ei aveau de plătit nemaghiarilor polița pentru 1848 așa ca totul îi îndemna la noua politică de distrugere a celorlalte naționalități din țară.

Aceasta e bine să se știe, pentru ca să nu ne legăm cu iluzii sau să ne lăsăm vr'odată înșelați prin atitudinea lor împăciuitoare. Aceasta are să fie totdeauna impusă numai de împrejurări, are să fie numai un armistițiu, o pauză pentru a căpăta puteri noi spre realizarea idealului lor. Trebuie să știm în tot momentul să suntem amenințați cu moartea și aceea ia loc să ne sperie, va trebui din contră să ne dea energia cerută de împrejurări mărindu-ne puterea de sacrificiu și de rezistență.

II.

Legea din 1867 avea să fie numai un paravan modern, în dosul căreia aveau să se ascundă planurile chibzuite de distrugere a naționalităților, cari aveau să fie adormite prin drepturile garantate de lege. Cazul s'a repetat la frații lor de sânge, la Turcii din zilele noastre, cari au făcut din noua constituție, în care popoarele creștine din imperiu vedeau mântuirea, instrumentul cel mai sigur de centralizare, adecă de desnaționalizare a neamurilor dela periferie.

Adormiți astfel de aluatul pregătit cu miele, al legii de naționalități, făcută cu rezerva mentală de a nu fi aplicată, naționalitățile nemaghiare, s'au lasat ademenite și n'au luat dela început măsurile de organizare pentru rezistență, pentruca nu și-au dat seama de

gravitatea primejdiilor. Pe de altă parte factorii politici au dat loviturile gradat, din distanță în distanță, începând cu cele mai mici, pentruca să progreseze gradat spre cele mai decisive, pentruca să nu producă reacțiunea firească printre cei loviți, cari s'ar fi putut coaliza și organiza pentru rezistență, dacă loviturile ar fi fost dela început brutale.

În chipul acesta naționalitățile n'au luat măsuri serioase, nu s'au organizat și mai ales n'au simțit nevoia să se coalizeze. La dreptul vorbind le-au lipsit oamenii politici destul de numeroși pentru a îndeplini o operă atât de grea, găsindu-se încă dela începutul luptei fără conducători suficienți ca număr și ca cultură pentru o luptă atât de dificilă. Popoare de țărani, de curând scapați din iobăgie, ei n'au avut aristocrația și burghezia națională, cari sunt totdeauna principalii factori de conducere ai unui popor. Școlile noi au pregătit ce e dreptul un număr mai mare de intelectuali, dar aceștia erau siliți prin forța lucrurilor să îmbrățișeze în cea mai mare parte advocatura, medicina, preoția sau dascălia. În chip firesc advocații au luat conducerea politică a naționalităților, ca unii cari aveau mai multă pregătire și independență, dar meșteșugul acesta, în linii generale, îndepărtează de idealism și dezvoltă simțul practic pentru afaceri și dorul de îmbogățire în o măsură incomparabil mai mare decât alte indeletniciri. Dar chiar fără de aceasta, admitând că afacerile n'ar fi putut micșora intensitatea sacrificiului, totuși foarte cu greu s'ar fi putut găsi oameni, cari să-și neglijeze instrumentul lor de viață pentru a-și consacra munca exclusiv pentru binele neamului. Totuși mai mult decât la oricare națiune advocații noștri ar știut să armonizeze necesitățile vieții cu interesele superioare ale neamului.

Dar pentru a conduce o barcă atât de înămolită ca aceea a națiunii noastre era nevoie pe lângă advocații aceștia, afară de aristocrație și burghezie, de oameni de știință, cari să fi pregătit în laboratorul universității ideile, pe cari advocații și ceilalți conducători aveau să le pună în practică. Din nefericire acest ideal nu l-au putut ajunge ai noștri, iar lumea dascălească a școlilor de mijloc și învățătorii aveau să fie legați cu astfel de că-

Uranoliți.

Sunt acei meteori, cari cad pe pământ. Numărul lor se poate socoti la milioane, ba miliarde. În toate muzeele științifice din lume s'au adunat mii de specimene.

Iată, mai întâiu, o scurtă însirare a căderilor principale.

Înainte de Era creștină, în anul 1478 se face amintire de primul meteorit. Se spune, că în Creta au căzut pietri din cer, pe cari după toată probabilitatea le-au considerat drept simbolul zeiței Kybele. Se mai amintesc apoi, astfel de meteoriti, în 1460 („Dumnezeu a slobozit mari pietri din cer”), în 1200, 1168, pe muntele Ida din Creta.

În 465 căderea cea mai remarcabilă la Aegos Potamoi în Tracia, într'un punct, care peste 62 ani avea să devină și mai renumit prin învingerea lui Lysander asupra atenienilor, care a pus capăt războiului peloponesiac. Fenomenul grandios avu influență însemnată asupra filosofiei ionice. Anaxagoras din Klazomenae era de 32 ani pe atunci (anul I din Olimpiada 78 = 165 a. Chr.) După el, constelațiile sunt masse rulate din pământ de puterea centrifugă. Întreg cerul se compune din pietri. Corpurile pietroase sunt înfierbântate la roșu și la incandescență prin eterul focos. Ele reflectează deci lumina împrumutată dela eter. Între Lună și Pământ se mai mișcă corpuri întunecate, cari pot produce întunecimi lunare.

Răspicat și foarte impresionat de marele

eveniment al căderii, se exprimă Diogen din Apollonia, (un filozof al epocii dintre Anaxagora și Democrit) despre univers, când zice: „Deodată cu stelele vizibile se mișcă și masse pietroase opace (invizibile) și cari tocmai de aceea nu au numiri. Aceste cad uneori pe pământ și se sting, după cum s'a întâmplat cu steaua pietroasă, care a căzut la Aegos — Potamoi”.

În 206—205 cad pietre vulcanice.

În 54 meteorit găunos ca buretele, în Lucania.

În 29, 28, 22 ploii de meteoriti în China.

Multe căderi vechi, statorite cu destula certitudine cronologică, au fost înregistrate de Chinezi. Eduard Biot a aflat în Ma-tuan-lin, o colecție de extrase astronomice din cele mai vechi anale imperiale, pentru epoca dela 650 a. Chr. la anul 333 d. Chr. 16 ploii de aeroliți. Pentru aceeaș epocă scriitorii greci și romani nu amintesc decât 4.

În Era creștină se semnalează numeroase căderi de meteoriti. Insir numai principalele din evul nou.

În 7 Noiembrie 1492, între mari detonături și explozii, cade la *Ensisheim*, Elsația, un meteorit de 130 kg., scurnându-și în pământ o groapă de peste 5 urne adâncime. Împăratul Maximilian zice despre el, într'un rescript de data 12 Nov. 1503, că acest meteorit a căzut aproape lângă el, pe când mergea în fruntea oștirii. L-a considerat drept semn de învingere asupra Francezilor. De prezent, acest aerolit formează posesiunea însemnată a muzeului mineralogic din Viena.

În 4 Septembrie 1511 mare cadere de aeroliți la Crema și pe țărmurile Adigei, descrisă în colori vii, dar cam retoric și neclar, de vestitul *Petrus Martin din Anghiera*. Căderea fu precedată de o întunecime aproape totală, pe la amiază. „Fama est — serie Anghiera — Pavonem immensum în aerea Cremensi plaga fuisse visum. Pavonis visus în pyramidem converti, adeseque celeri ab accidente în orientem raptari cursu, ut în horac momente magnam hemisphaerii partem, doctorum inspectantium sententia, pervolasse credatur. Ex nubium illico dentisitate tenebras verum surrexisse, quale viventium nullus unquam se cognovisse fateatur. Per eam noctis faciem, cum formidolosis fulguribus, inaudita tonitrua regionem circum sepserunt.”

Scăpărările luminoase erau așa de intense, încât locuitorii din Bergamo vedeau toată câmpia dela Crema. „Ex horrendo illo fragore quid irata natura în eam regionem pepererit, percunctaberis. Saxa dimisit în Cremensi planitie (ubi nullus unquam aegmans ovium lapis visus fuit) immensae magnitudinis, ponderis egregii. Decem fuisse reperta centilibralia caxa ferunt”. Adecă șesul dela Crema, unde nu s'au văzut pietri nici cât oul, în umplut cu bolovani sdraveni. S'au aflat zece pietri de câte o sută de fontă (centilibralia). Paseri, oi, pești, au fost omorâți. Ba chiar și un călugăr.

Din toată descrierea precedentă se vede, că care au căzut pietrele, a fost greu și

șe, ca nici o idee să nu poată ieși din camera strâmtă a elevilor lor. Tinerimea universitară avea să-și primească educația de la învățătoare străine și să trăiască într-un mediu, care nu era favorabil pentru dezvoltarea puterilor de sacrificiu, de care are nevoie o națiune, ce zace în robie. Ea s'a adoptat ușor mediului străin, imitând modul de viață și obiceiurile stăpânilor, primind concepția de viață a acestora, uitând că la aceștia idealul e îndeplinit și barca națiunii lor merge pe apă în jos, fără să aibă nevoie de opintire specială.

În chipul acesta nu s'a format o opinie publică unitară, ci cel mult un curent, pornit de la gazete. Conducătorii așa de puțini cum erau n'aveau imboldul firesc al națiunii și astfel nu s'au putut strecura cu barca națiunii fără ca să o lovească câte odată de stâncă. Pasivitatea politică în parlament și în special cea din comitate a fost o inspirație tot atât de greșită ca și excursiunea memorandistă dela Viena.

Pentru astfel de opere, cum a fost cea din urmă, se sondează de mai înainte terenul și nu se expune o națiune de 4 milioane la uzul gratuit. Când s'au hotărât să înainteze memorandumul, factorii respectivi trebuiau să aibă acasă sancțiunea pregătită și în momentul închiderii porților să fi făcut să răsună departe în cetatea muntoasă codrul bătrânilor stejari, astfel ca murmurul acestui codru să fie auzit. Dar vijelia nu s'a pornit și stăpânitorii s'au găsit indemnati să faurească sângeți nouă, cu atât mai mult cu cât prin nestabile influențe naționale externe s'a pornit procesul de descompunere al partidului urmând o desorientare generală, care a oprit dezvoltarea politică a națiunii pe loc și a dat curaj asupritorilor. Din confuzia aceea a reușit însă prin reacțiune ideea activității parlamentare, care a redat curajul pierdut al națiunii. Deputații noștri au dezvoltat energia necesară, dar numărul lor era prea mic și coborât, care trebuia să-i urmeze, prea puțin numeroasă pentru acțiunea lor plină de jertfe să aibă succesul dorit. În același timp se începea o eră nouă în literatură prin legarea de relații culturale cu cei de peste hotare, așa că ne aflăm în un moment, când se anunță o perioadă de conștiință și de jertfe. Totuș

ne roade încă vermele atavic, hipertrofia romanică a cului, lipsa de disciplină și de supunere a individualității și de contopire cu totul, în momentul când interesele superioare ale neamului o cer aceasta. Nu se observă pe lângă aceasta în măsură suficientă simțul politicii reale, care exclude sentimentele și credulitatea și nu contează decât pe interesele reale proprii în comparație cu ale părților adverse.

În dezastrul recent de pildă — al episcopiei magiare — factorii respectivi n'au făcut uz de armele moderne ale diplomației, cari pretind energie și amenințare cu fapte îndeplinite. La un alt pr. por, în momentul pregătirii atentatului, pe lângă protestări, s'ar fi mobilizat vre-o 20—30 comune, pe cari le-ar fi trecut la conaționali pentru a putea mântui restul. Când Papa ar fi văzut că ai noștri sunt capabili de fapte ar fi găsit și imbold firesc și motiv demn de crezare pe lângă Împăratul și sfetnicii săi.

În politică domnia forța și între 2 forțe, Împăratul cu guvernul său și blajinii conducători ai bisericii unite, sau chiar a națiunii întregi, era firesc ca Papa să cedeze cele dintâi, cu cari avea schimb de interese superioare, căci cei din urmă nu amenințau întru nimic interesele sale. Când s'ar fi văzut însă interesele amenințate, când ar fi văzut pe *Români capabili de fapte*, înaltul părinte ar fi găsit energia necesară pentru rezistență. Dar cu protestările și rugămintele platonice ale bisericii unite el n'a găsit nici un motiv puternic, care să-l facă să reziste unei presiuni atât de puternice ca a Împăratului, presat și el, prin schimb de interese, de guvernele ungare. Factori conducători se bucură adesea când în momente de cumpănă primesc o armă dela supușii revoltați pentru salvarea intereselor lor. Nu e exclus că Sf. Scaun ar fi primit cu bucurie, dacă i s'ar fi trimis din Ardeal vr'o armă cu care să se poată prezenta cu sorți de izbândă înaintea ambasadorului austriac din Cetatea Eternă. Dar arma i-a lipsit și interesul a biruit încă odată sentimentele, iar Curtea consfințea și de astădată, politica de câteva decenii, prin care dedea mâna liberă vechilor rebeli de a

simplifica stările din Ungaria, convingând acesteia pe Împăratul că maghiarizarea desăvârșită a popoarelor nemaghiare este în interesul monarhiei.

Românii nu vor recâștiga terenul pierdut la Viena decât urmând calea vechilor rebeli, arătând Împăratului că sunt capabili de fapte recomandându-se astfel ca o forță, pe care Împăratul și diplomația austriacă să poată conta, cel puțin în o măsură egală ca cea a dușmanilor lor.

Alianțele României și chestiunea românilor din Ungaria. În legătură cu pasajul referitor din vorbirea dlui Dr. Teodor Mihali dela Ilcanda, ziarul bucureștean „Acțiunea”, scrie următoarele:

„...Nu e problemă mai grea pentru un stat decât încheierea alianțelor internaționale. Ele trebuie să fie seamă și de interesele statului și de ale națiunii. Numai o mare înțelepciune poate rezolva conflictele dintre aceste interese. Frații noștri de dincolo urmăresc de sigur manevrele Slavilor din nordul și răsăritul Europei. Ei nu vor tăgădui rolul covârșitor al României în polițirea acestor potte de expansiune, primejdioase și pentru ea și pentru pacea generală. Inclinarea României spre Tripla-Alianță apare deci firească. Pe de altă parte logica și sufletul — și peste acesta cine poate trece? — ne impun să luăm cele mai tari garanții despre intangibilitatea ființei etnice a neamului nostru, reprezentat prin milioane de conștiințe lucide și spirite admirabile între Carpați și Tisa. Guvernantii poporului nostru au fost și vor fi întotdeauna prea patrioți ca să admită o singură știrbire dincolo ca preț al unui sprijin dincoace.

Vor recunoaște frații noștri că și guvernele și institutiile României n'au uitat să-și arate în decursul timpurilor, pe cât au putut, dragostea și dorința de ajutor. Alianțele nu se plătesc cu prețul aspirațiilor naționale. Să fie siguri Românii de dincolo că acest adevăr etern va conduce toate actele mari ale țării noastre. S'a întâmplat odată ca chemați în sprijinul unui stat sub ori ce condiții am fi vrut, să nu le punem și să greșim. A fost o lecție crudă dar istorică. Viitorul va arăta hotărîrea României de a lîmpezi împrejurările în cari poate pune umărul ei puternic și garanțiile ce va ști să ia, garanții între cari cea mai sigură este situația ei înșiși de astăzi”.

Măsurile pregătitoare ale guvernului pentru viitoarea sesiune parlamentară. Semioficiosul

parte întunecat. Acel pavo era, fără îndoială, un bolid enorm, cu coadă lungă, oferind aspectul unei piramide. Anghiera primi chiar în Spania un fragment cât pumnul, din pietrele împrăștiate (ex frustis disruptorum, saxorum) și l-a arătat regelui Ferdinand Catolicul, în prezența vestigului ostaș Gonzalo de Cordova. Scrisoarea sa se termină cu cuvintele: „mira super hisce prodigiis conscripta fanatice, physice, theologicæ ad nos missa sunt ex Italia. Quid portendant, quomodoque gignantur tibi utraque servo, si aliquando ad nos veneris”. (Scrișă din Burgos către Fragiardus). — *Cardanus* afirmă mai amănunțit, că au căzut 1200 aeroliți, între cari unul de 120 fontți, negru ca ferul și de mare densitate. Vuetul a durat două ore: „ut mirum sit, tantam molem in aere sustineri potuisse”. — (Vezi Humboldt, Kosmos, III pag. 447).

În 9 Febr. 1583 la Castrovileri (Abruzzi) cade un meteorit, vărându-se în pământ până la 2 metri.

În 1666 cade o piatră din ceriu în claustrul Santa Maria della Pace (Milano) și omoară un călugăr franciscan.

În 1749 o cădere în Siberia. Meteoritul aflat sântărește vre-o 700 kg.

În 26 Mai 1751, cădere la Hradschima lângă Agram. Un meteorit în greutate de 39 kg, ajunge în Muzeul de istorie naturală din Viena. Brezina, șeful de odinioară al secției mineralogice din acest Muzeu, spunea că meteoritul amintit valorează vre-o 200.000 franci!

În 13 Septembrie 1768, după amiază pe la ora 4 jumătate, un nor întunecat se vede din satul Luce (departamentul Eure et Loire, Franța), vre-o 4 km. spre apus dela Chartres. Un hubuit se aude, ca de o pușcătură de tun. Apoi un șuier prin aer, cauzat de căderea în curbă a unei pietre negre, care ajungând suprafața solului s'a vârit de jumătate în pământ și era atât de fierbinte, încât nu se putea atinge cu mâna. Cântăria 7 fontți și jumătate. Fu analizată de Lavoisier, Fougereux și Cadet. Fenomen luminos nu s'a observat.

În 24 Iulie 1790, la Barbotan (departamentul des Landes, Franța), se ivește un nouș meteorit alb și un bolid roșu, din care cad aeroliți.

În 16 Iunie 1794 cade un meteor la Siena și sîrdelește pălăria unui copil, care scapă numai cu spaima.

În 13 Decembrie 1798 cădere la Bernares în Hindustan.

În 26 April 1803 vestită cădere la *Aigle*, departamentul de l'Orne (Franța), care a pus capăt „îndoilei endemic” („endemischen Zweifelsucht”, cum zice Al. Humboldt, în Kosmos, III, 438) — a Academiiilor. Anume, foarte mulți membri de ai Academiiilor și în special „nemuritorii” din Paris nu voiau să creadă, odată cu capul, că uneori cad pietri din ceriu. Preocupă științifică. Ori îndărătnicie anti-științifică, cum vrei, dar 26 April 1803 deveni fatală pentru ea. În ziua aceasta, un bolid extraordinar, alergând dela SE spre NW, se văzu după a-

miază pe la 1 oră în Alençon, Falaise și Caen, pe ceriu absolut senin. După câteva clipe se auzi la *Aigle*, din un nouș mititel, întunecat și aproape nemișcat, a explozie de 5—6 minute, urmată de 3—4 bubuituri ca de tun, de pocnituri ca de pușcă și de uruit ca de dobe multe. La toată exploziunea, la tot bubuitul se desfăcea și se risipa câte o particică din nouș. Nu s'a văzut nici un fenomen de lumină. În același timp au căzut, pe o suprafață eliptică, a cărei osie mare, îndreptată dela SE spre NW, măsura 9 km. — multe pietri meteorice, din cari cea mai mare cântăria numai 8.75 kg. Erau fierbinți dar nu incandescente. Aburiau și cecece e curios, în primele zile erau mai explosives decât după aceea.

Acest fenomen fu controlat și verificat de o comisiune exmisă de Academia de științe din Paris.

În 16 Septembrie 1813 cade un meteorit cu detunătură teribilă la Klein-Wenden, nu departe de Mühlhausen, din bun senin, fără să se fi format ceva nor meteoric.

În 9 Iunie 1822, cade cu detonație violentă un aerolit la Angers, atribuit unei stele filante ce s'a văzut la Poitiers. Steaua a lăsat o dungă luminoasă, drept-lineară, în jos groasă, spre vâri îngustă. Sîrălcirea a durat 10—12 minute.

În April 1828, fu aflat de unul Brord, în satul Caille (departamentul Alpes-Maritimes, Franța) un aerolit în greutate de 625 kilograme.

guvernului scrie: În 17 Septembrie camera își va ține prima ședință, după vacanțele de vară. Guvernul a luat de pe acum cele mai întinse „măsuri pregătitoare”. Ministrul apărării țării a trimis ordin comandanților jandarmilor, că pe la mijlocul lunii lui Septembrie să concentreze jandarmerie în Budapesta, într'un număr așa de mare ca și în Iunie. Iată, acestea sunt pregătirile consorțiului Lukács-Tisza pentru începerea „activității camerei”.

*

Contele Andrassy despre regulamentul intern al camerei. În numărul de Duminecă, al lui „Magyar Hirlap”, contele Andrassy scrie un articol despre actualul regulament intern al camerei, spunând că acesta a fost votat pe cale ilegală. Constată apoi că pacea parlamentară rămâne pentru toate timpurile neasigurată, dacă nu se modifică regulamentul votat în Iunie, pe baza unui proiect elaborat în înțelegere cu toate partidele. Tot așa va trebui reorganizată și președinția parlamentului. Demnitatea președintelui nu poate fi luată în seamă, după cele întâmplate, din partea opoziției. Nu poate fi prieten adevărat al parlamentarismului acela, care nu vrea să recunoască acest lucru și să dea mână de ajutor pentru sanarea lui. Procedul lui Tisza nu-l putem sancționa nici chiar prin tăcere și nu ne putem închipui că se va putea restabili pacea, decât așa, dacă, înfirmându-se faptele lui Tisza și ale soților săi, vom feri țara de un caz primejdios de precedentă.

*

O voce străină despre situația politică din Ungaria. Ziarul „Augsburger Postzeitung”, organul partidului central din Bavaria, se ocupă într'un articol despre situația politică din Ungaria arătând motivele luptelor parlamentare și publicând totodată și câteva părți interesante despre un nou partid parlamentar care probabil se va înființa în curând în Ungaria.

„Atât parlamentul, cât și opinia publică ar trece ușor la ordinea zilei peste scandalurile întâmplate în Iunie, dacă în schimb ar primi garanții, că aceste încălcări brutale ale constituției nu se vor mai repeta. Iar singura garanție în privința aceasta este așezarea pe baze moderne a întregii reprezentări a poporului. Un partid născut din corupție și care numai prin cordoanele poliției și a soldaților își poate valida voința nu poate să servească ca bază și sprijin tronului și progresul pacific al țării. Trebuie să se rupă odată definitiv cu politica lui Khuen-Héderváry și a lui Ladislau Lukács, deoarece prin mijloacele întrebuițate de aceeașta foarte ușor se poate ajunge la criza

pactului 67-ist. Se apropie termenul de scadență al acordurilor vamale iar mai întâi țara va trebui să mai asude noi cheltuieli militare. Deci, puteți oare afirma că mintea sănătoasă, că atrocitățile electorale, mișelile dintre culise și puterea armată încontinuu întrebuițată în contra reprezentanților poporului ar fi mijloacele potrivite pentru rezolvirea problemelor mari.

O reformă parlamentară, dacă și nu radicală, dar în sens europeanesc cinstită și sănătoasă imediat ar sista obstrucția, corupția și stăpânirea polițienească... Atât Tisza, fanaticul violențelor, cât și Lad. Lukács, șeful politicianilor gheșeftari ai partidului guvernamental, din considerații personale și de partid poartă un joc foarte scârbos cu reforma electorală.

Atât la Burg, cât și Belvedere sunt convinși că în secolul XX un popor nu poate fi guvernat multă vreme cu mercenari politici. Politica ungară trebuie scoasă din mâna gentrilor scăpătați, a panamiștilor și să nu se așeze pe păcatele unor „Stiemvieh”, ci pe virtuțile cetățenești.

În Ungaria se urmează cu mult zor între culise preparativele unui nou partid. Administrație corectă, progres cultural, reforme sociale, politică economică în stil mare, iată ce dorește popoarele de sub coroana Sf. Ștefan. În momentul acesta nu cunoaștem încă datele personale autentice ale noului partid central ungar, dar credem a nu comite indiscrețiuni presupunând, că Andrassy, Széll, Kossuth, Apponyi, Károlyi-eștii, Bolgár, Mezössy, Désy și șefii mai moderati ai partidului justhist, apoi din actualul partid guvernamental I. Zichy, Berzeviczy, Serényi și Kabos ar fi acei bărbați, a căror conlucrarea cinstită ar asigura sosirea unei epoci mai fericite pentru Ungaria.

Suntem informați, termină numitul ziar, că și contele L. Szapáry, un acreditat al moștenitorului tronului, lucrează în scopul acesta și, că planul acesta congruiază și cu intențiunile ministrului de externe contele Berchtold.

*

„Presa străină despre vizita la Sinaia. „Journal de Geneve” revenind asupra vizitei contelui Berchtold la Sinaia, face următoarele comentarii:

„În peninsula balcanică toate popoarele sunt acum în mare febră, crezând că a sosit momentul răfnelii definitive cu Turcia. Cu deosebire bulgarii au început să piardă răbdarea. Aceasta a făcut pe cont. Berchtold ca pe departe să lanseze propunerea sa, iar pe de altă parte, înainte de a primi răspunsul marilor puteri, a alertat la Sinaia să hotărăscă pe regele

Carol ca acesta să împiedece pe bulgari de graba lor războinică.

Regele Carol, spune „Journal de Geneve” a primit de mult rolul de jandarm al triplei în peninsula balcanică. În câteva rânduri, pe acum el a reușit să înfrînzeze cuvântul bulgarilor cari, presupunând că nu se tem numai de turci, se tem însă să se hazardeze într'o luptă în care ar avea șansa să aibă de luptat în aceluși timp și cu armata română, care nu este neglijată.

Pericolul era iminent, deoarece bulgarii, ultimii trei ani, și-au complectat perfect armamentul, iar dela începutul anului curent sunt și desăvârșit aprovizionați. Războiul este arut în Bulgaria de către însăși personalități politice, cari aruncă regelui Ferdinand acuzarea că șovăește și târăgânează declararea războiului.

Ziarul „Journal de Geneve” este de părere că misiunea sa, contele Berchtold a dus-o la bun sfârșit pe lângă regele Carol și că, în consecință, România va împiedeca și de astădată izbucnirea războiului între Bulgaria și Turcia.

*

Întâlnirea lui Bethmann-Hollweg cu ministrul nostru de externe „Fremdenblatt” scrie Cancelarul german Bethmann-Hollweg va pleca Sâmbătă la orele 2 d. a. la Hradis în Moravia, iar de acolo mai departe la Buklan, unde se va întâlni Duminecă cu ministrul nostru de externe, contele Berchtold. În același timp va petrece în Buklan și ministrul nostru la Berlin contele Szögyén-Marich, precum și alte personalități însemnate politice.

Papa și românii gr.-catolici

Cetim în ziarul „Viitorul” dela București, următorul judicios articol:

Bula papală „Christifideles graeci” are data de 8 Iulie, comunicată de cardinalul Merry Val ministrul Austro-Ungariei pe lângă Sca. Prințreacăastă bulă se dispune:

1. Înființarea unei episcopii greco-catolice la Hajdudorogh.
  2. Ca limba liturgică să fie cea greacă; pentru restul cultului cea maghiară.
  3. Se înființează confiniile acestei episcopii în care intră peste 80 comune românești.
- Partea care interesează pe Românii noștri este aceasta din urmă și anume ca 83 comune din eparhia Blajului, a Gherlei și a Oradei Mari, să facă parte din noua eparhie a Hajdudorogului. Cu alte cuvinte, o parte din populațiunea ro-

Timbul căderii nu se știe dar locul fu aflat la 6 km. dela acest sat, pe un deal înalt. Are formă neregulată. Probabil, în urma căderii s'a despiciat în mai multe bucăți.

În 13 Noembrie 1835, adevă pe timpul roiului cunoscut de Filante, s'au aprins în comuna Belmont (depart. de l'Ain) de căderea unui aerolit, mai multe case acoperite cu paie. Un incendiu analog se ivi din pricina unui bolid în 22 Martie 1846, pe la ora 3 după amiază, în comuna St.-Paul, la Bagnère-de-Luchon.

În 14 Iulie 1847 un aerolit cade la Braunau și se vârește la 1 metru adâncime în pământ.

În muzeul de istorie naturală din Madrid se află un meteorit minunat, căzut în 24 Decembrie 1858 la Murcia. Cele trei dimensiuni: înălțime, lățime și grosime sînt de 39, 40, 27 centimetri. Greutatea 114 kg. Conține silicați și e unul din cei mai însemnați în colecție. Zace pe bază patrungiulară și se ascute în cuiburi drepte, dar de formă dură. Massa e aproape întregă, adevă coaja externă se poate stabili în orice punct. Ea se deosebește de coaja aflată la alți meteoriti de piatră. Se vede că a trecut prin diferite transformări. Unele părți neatinsse dovedesc, că la început a fost negru și abia mai târziu a primit culoarea ruginie.

Meteoritul cel mai mare, care s'a văzut căzând, cântărește 293 kg. și a atins pământul în 6 Iunie 1866 la Kovahinga, comitatul Ung

(Ungaria). A căzut după amiază, între orele 4 și 5, cu explozii și detunături, cari după spusese locuitorilor, s'asemănau cu descărcătura momentană a 100 de tunuri — însoțit de coloane de fum, fără a lăsa să străbată razele Soarelui. Mulți oameni alergând la fața locului, au aflat aerolitul ca un glog strălucitor de culoare galbenă-portocalie. În urma căderii s'a despiciat în trei bucăți. A fost cald mai multe zile și evaporau din el gazuri de carbon. Astăzi se află în posesiunea muzeului mineralogic din Viena.

În 31 Ianuarie 1879 căzu un aerolit la Dunle-Poelier, departamentul Indre (Franța), cu totul aproape de un țăran, care se crezu mort. Din întâmplare a scăpat cu spaima și ameteala.

În 6 April 1885 la Chandpur (Hindustan) o cădere însoțită de fulgere și trăznete băgă groază în Indieni. Făcându-se liniște, locuitorii se grăbiră la punctul de cădere și aflară un meteorit înfundat în pământ și cu totul ferbinte.

În 7 Iulie următor un mic aerolit căzu în curtea prisoarei din-Valle (Spania) și fu ridicat de prizoneri.

În 22 Noembrie 1886 cădere la Nowo-Urei în Rusia. Aerolitul aflat conținea și diamant.

În 3 Febr 1890 cade un meteorit aproape de Terni în Italia, în fața unei grupe de țărani buimăciți de fenomen.

În 2 Mai 1890, în plin soare și pe ceriu absolut senin, un bolid destul de strălucitor pentru a domina lumina zilei, străbate orizontul statu-

lui Java din America de nord, însoțit de durdulie ca de trăsnet, care făcu să sară toți locuitorii din case. Apoi explodă, ca o bombă imensă, deasupra unei regiuni destul de importante și o ploaie de pietri căzu din ceriu. S'au cules bucăți cântărind 104 fontzi englezi (52 kg.), 70 fontzi, 10 fontzi și un mare număr de fragmente minuscule. Toate bucățile erau colțuroase.

S'au mai găsit blocuri colosale, despre cari se presupune că sunt de origine meteorică, dar căderea lor nu s'a observat. Cel mai colosal e blocul uriaș de fer masiv, în greutate de 25.000 kg., aflat de Nordenskiörd la Qvitak (coasta nordvest a Groenlandei) în 1870. În timpul mai nou se contestă caracterul meteoric al acestei mase. Un alt bloc, de 15.000 kg., s'a aflat în Mexiko. Un altul în Oregon (America de nord), de 10.000 kg. — La Canon-Diablo, Arizona, s'au aflat în 1891 numeroși meteoriti de fer, din cari cei mai mari cântăreau 425.300 și 150 kg. Erau resfirați în jurul unei groape circulare de 190 metri adîndă și 3,4 km. în diametru. Se admite că groapa aceasta, asemănătoare cu un crater lunar, a fost produsă de un meteorit imens, care a explodat numai după ce a atins pământul. Din toate urmele, ce ni le-a lăsat scoarta pământului din ciocniri cu corpuri cerești: aceasta ar fi cea mai însemnată, dacă realitatea ei ar fi absolut sigură satorită.

Gavr. Todici.

mână nu mai are dreptul de a auzi, în satul ei, la biserică ei, decât grecește și ungurește. Este lesne de înțeles că această populație este privată astfel de însăși dreptul de a avea o religie și de a auzi un serviciu divin, pentru că dacă nu știe grecește, cum este bine cunoscut de toată lumea că acea populație nu știe, și dacă nu știe ungurește, cum este iarăși bine cunoscut că numai o parte din ea știe această limbă, care nu este limba ei maternă, atunci și învățarea religiei și practicarea ei este imposibilă.

Dar dreptul Românilor greco-catolici de a face slujba religioasă în limba românească este un drept recunoscut de Statul Ungar și de Imperiul Austriac dela reînființarea Statului Ungar după 1526 și de acolo după încorporarea Transilvaniei mai întâi la Imperiul Austriei și mai în urmă la regatul Ungariei, prin mai multe diplome și legi, cari n'au făcut alt ceva decât să recunoască un drept natural practicat de mii de ani. Nici nu se poate concepe ca un om să învețe o religie într-o limbă pe care el n'o pricepe. Cauza pentru care în țara noastră populația mărghinase a orașelor și cea rurală, în mare parte, astăzi chiar, n'are decât idei confuze în materie de religie și conservă încă superstiții barbare sau tradiții romane este de sigur limba greacă și slavonă din secolele trecute.

Această populație nu pricepea nimic la biserică și religia ei nu se forma decât prin tradiții conservate din tată în fiu și cari tradiții se denaturau tocmai fiind că n'aveau o bază reală scrisă, pentru a le ține pe drumul cel drept și a nu le lăsa la fluctuațiile pe cari fantazia unuia sau altuia putea să i le inculce.

Populația din Transilvania și Ungaria și-a văzut religia ei persecutată în toate modurile, când de protestanți, când de catolici, fiindcă din ei vrînd să facă proseliți spre gloria și mărirea religiei lor.

În afară de acest interes moral, se adăoga pe vremurile de demult interese materiale și politice: cum pe acele vremuri nu plăteau pentru

țură; 3. Purgatorul și 4. Că spiritul sfânt purcede dela Tatăl și dela Fiul.

Deci în afară de aceste patru puncte nu se mai cere nimic și Sinodul a și precizat atunci că nimic peste aceste puncte nu se poate cere.

Când dar se răpesc de sub jurisdicțiunea episcopilor uniți atâtea comune românești și se dă sub jurisdicțiunea unei episcopii a cărui limbă de cult este grecească și maghiară, se calcă condițiile sub cari s'a făcut unirea și dreptul natural și legal și prin urmare imprescriptibil al bisericii unite de a avea sub oblăduirea sa acele comune și dreptul acelor comune de a avea serviciul divin în limba lor maternă.

Acesta este punctul esențial al cădeării drepturilor bisericii unite și al mirenilor ei.

Nu se poate zice că Românii din acele comune n'au decât să-și facă bisericii în cari să se slujească românește; acest drept nu-l mai au.

Preoții uniți din eparhia Haidudorogului nu pot avea dreptul de a sluji decât grecește și ungurește; ei sunt supuși disciplinei episcopice, și episcopul lor nu le poate permite și din considerațiuni politice și din considerațiuni dogmatice să schimbe limba cultului acelei dieceze, care prin bula papală are drept limbă liturgică pe cea grecească și pe cea maghiară. Nu li se poate lua, creștinește vorbind, biserica pe care au clădit-o ei și să li se zică faceți-vă alta, chiar dacă le-ar fi permis a face alta. Este aci un rapt, o spoliare, o nedreptate strigătoare la cer.

Acești Români, în cea mai mare parte plugară, vor trebui, ca să poată pricepe întreaga slujbă bisericească, să învețe grecește, presupunând că ar ști ungurește. Dar ce deriziune! Câți popi din Ungaria știu grecește? Oare această întrebare era greu să vie în mințile congregațiilor de Propaganda fide dela Roma, în urma consultărilor căreia, Papa a iscălit faimoasa sa bulă?

Ce fel de propagandă de credință vor fi înțelegând să facă acești cardinali cari admit că pot face proseliți printre țărani muncitori de pământ vorbindu-le grecește sau chinezeste?

Acești cardinali sunt de sigur mai vinovați decât Papa, care nu știe de cât italianește și este foarte puțin în curent cu starea populațiilor pe cari le păstorește.

Să nu-și fi zis oare Papa că dacă religia uniților se numește greco-catolică, apoi ei trebuie să știe grecește?

O mare iritațiune domnește în spirite dela publicarea acelei bule.

Uniții sunt revoltați cu drept cuvânt. Iritarea lor merge așa de departe încât organul partidului național român din Arad, zice că Papa Piu al X-lea a intrat în șirul marilor dușmani ai neamului românesc.

Iar în alt articol intitulat: „Vim vi repellere licet” citim la sfârșit această infocată invocare:

„Apoi adună-ți, tu cinstite preot român, poporul tău frumos, bărbați cu plete lungi și port moldovenesc, femeile zdravene, cu odoare de copii la sân, bătrini cu ochii înlăcrămați, adună-ți turma ce ți s'a dat în grile și le spune din usa altarului bisericii tale de lemn că Petru a vândut din nou pe Christos, că pacețile ni-s rupte și, între sfinte cântări, laudând pe domnul strămoșilor noștri, treceti la legea veche”.

Dăunător este dar actul acestei Papalități pentru că este un act nedrept care calcă peste drepturi seculare și peste conștiința omenească.

Dar el are și o parte infamă, partea politică. El nu servă bisericii catolice, nu servă la întinderea și gloria acestei religii, dar servă guvernului ungar, sau cel puțin așa crede el, la întinderea maghiarismului. Limba greacă și-a zis, n'o vor învăța preoții noștri niciodată, dar pe cea maghiară o cunosc; deci serviciul religios într'această dieceză se va face în ungurește și ca urmare Românii vor fi siliți să învețe ungurește și să uite românește.

Este natural ca guvernul ungar să ție ca toți supușii lui să ajungă, dacă se poate, să vorbească numai ungurește, dar nu-i este permis, dacă vrea să se prenumere între statele civilizate și să aibă liniște pentru a se putea dezvolta, să întrebuinteze ori ce fel de mijloace.

Dar să vie Papa, părintele spiritual al uniților, și să ajute guvernul ungar în urmărirea scopurilor

prin măsuri contrarii intereselor bisericii al cărui cap este, să-l ajute prin constrângerea morală a conștiinței ei drept credincioșilor săi, și cu călcarea contractului sacru pe care l'a subscris, acesta este un act care poate să învrăjbească sufletele până la degenerarea credinței pe care o propagă El. Să abuzeze el de buna credință a mii și mii de suflete cari s'au umilit și s'au prosternat la picioarele tronului său pentru a-l proclama și sub formă organice bisericești să facă pe bieții Români să-și piardă graiul moștenit dela moși și strămoși, aceasta poate să producă o revoltă și să-i spună în față: ne-ai înșelat te părăsim.

O asemenea revoltă s'a mai întâmplat. Pe la 1774 Inocențiu Clain, căruia guvernul voia să-i impună întreținerea teologului instituit pe lângă el — a zis în Sinodul convocat de el: Sau eu nu voi fi episcop, sau celui ce șade la mine în cortel nu-i voi da aliment. Iar G. Bariț adăoga: rezultatul celui sinod a fost: clerul, nobilimea și poporul au dat în scris că ei vor să renunțe la uniune dacă nu li se vor acorda toate câte ceruse, ba încă partea mai mare din plebe a declarat că ori li se vor împlini acelea ori nu, ei tot se vor abate dela uniune.

Promisiuni neîndeplinite au fost multe; Românii uniți au încercat decepțiuni numeroase și continue; cu toate acestea ei, blânzi și supuși, au făcut în curs de două veacuri, mulțumindu-se a invoca cu suplicii drepturilor lor. Dar răbdarea omenească are margină.

Papalitatea și guvernul ungar ar trebui să se gândească că sunt acolo trei milioane de oameni cari formează un bloc, o naționalitate, despărțit în două prin religie. Aceste trei milioane pot să-și zică într-o zi că unirea face puterea.

Strigătul pe care îl dă organul partidului național român poate să aibă un ecou mai mare decât s'ar crede și dela un popor care a îndurat o robie de o mie de ani fără a-și pierde limba și naționalitatea, se pot aștepta lucruri cari nu se văd în toate zilele.

Ei sunt obișnuiți cu sacrificiul averii și al vieții.

Em. Culoglu.

Cursurile de vară din Vălenii-de-Munte.

(Continuare.)

Cursul dlui prof. V. Pârvan.

Civilizații italiice.

Lecția XII. — Încheiere, în formă de aforisme.

Tendențele sufletesti ale unui neam nu pot fi atâtea ca să satisfacă toate nevoile acelu neam. A judeca umanitatea numai după personalitățile geniului său, înseamnă a avea idei foarte modeste în ceea ce privește literatura pe care o pot avea din punct de vedere social, economic.

A avea o continuitate în civilizație e un lucru legat în sine de cea mai ritmică legătură a spiritului uman. E răzămarea continuă pe trecut. Elementul nouității în cultură e cu totul paradoxal în fața celui alt, care e procesul de liberare a masei sociale de tradiția de până aci. Ele sunt antiomice — se exclud.

În marea familie a popoarelor, anume manifestare merge în chip firesc la popoare întregi și epoce întregi. Ne vine în chip spontan o legătură între puterea vechii culturi și potența creatoare nouă alcătuită, o nouă activitate intensă a lămuririi marilor mase și lămurirea acestor personalități.

Cum se poate să găsim aci această varietate armonică între aceste două elemente?

Unitatea omenească procedeză în acest act de adaptare a sufletului la întâmplările externe, printr-o excludere. Sufletul nostru în chip firesc ia calea aceea de mijloc, cu totul cotită printre multele accidente interne și externe. Cel mai important dintre accidente este acela în legătură cu poziția pe care o ia omul în fața tainelor naturii, elce dorință de existență, și

loci
gre
Cru
mit
con
ron
țări
spe

mă
mel
tate
zen
met
Cor
Fre
Stu
Mă
Pet
răși
acei

cut
vers
feso
spe
org
stiv
„Ce

D
Inst

această poziție se caracterizează înțelegerea și valorificarea forțelor nouă.

Ceeace noi numim începuturile religiei sunt pietrele de încercare ale deosebitelor mentalități omenști. Avem o anume concepție, una și aceeași în toate timpurile, ce caracterizează veșnica vegetare a omenirii. În cursul celor trei mii de ani nu a fost propriu zis o singură posibilitate de îndeplinire care să nu fi fost dată și aici. Istoria primelor timpuri ne dă aceeași poziție a sufletului italian față de natură. Mai târziu se introduce un element străin, care va duce în trei direcții: una pur spirituală, una materialistă și cealaltă dualistă, dia cari vor naște trei religii.

Se cere în viața unui popor aceea necesitate de lărgirea inteligenței sociale, o perfectă congruență între sufletul marilor personalități, și acel al masselor, rod a doi factori: acela al răspândirii civilizatoare a culturii, și celalalt care presupune o concentrare de caracter simpatetic de dorinți ale unui neam într-o personalitate, și de aci să le trimeată acolo de unde au plecat, trecând prin prizma acestei personalități. Cu cât va fi mai mare această armonie, cu atâta operele vor căpăta o anume condiționare înmulțită la infinit.

Constatăm o înălțare a personalităților, avem o desăvârșită sinceritate a valorilor create față de puterile necreatoare a masselor. Nu e aceea nevrozare a mentalității. Acest caracter de anume sinceritate a intenției sociale cu înfăptuirea ei culturală, îl găsim dela început și până astăzi.

Caracterul de originalitate al acestei culturi e aparent, în lipsa unei comparațiuni, a cărui al doilea element lipsește. Avem în dezvoltarea civilizației italiene puține momente în cari putem constata că ideile intime ale unei mari personalități erau sincer legate de îndeplinirea lor. Constatăm puțința de fi ajuns maximul de potență a creației umane. Al treilea este al ingenuității spiritului lui. Găsim iarăși o continuitate extraordinară.

Aceste trei lucruri sunt bunurile imense cătră cari trebuie să tindă oricare popor, căci părți întregi ale stratului de jos se schimbă.

Există o posibilitate de manifestare exteroară, redată printr'un element de caracter mijlocit în acele elemente de poezie și muzică populară, în legătură cu punctul de vedere la legăturii poporului cu natura însăși. Putem constata și acel caracter de ingenuitate și sinceritate necesară între idee și manifestare concretă în formele plastice ale vorbei gestului.

Infățișarea complexă a lumii, a valorilor spirituale, care e poziția pe care trebuie s'o luăm față de însăși existența noastră pe pământ?

Există în noi tendința cătră ideal, este ideea de bine, adevăr și frumos, sunt mijloace de îndreptare cătră mijloacele de a ajunge la acest ideal.

Traian Dimitriu-Șoimu.

Condițiunile opoziției.

Arad, 2 Sept. 1912.

Am anunțat că șeii opoziției din cameră au hotărât să reintre în luptă. Ei vor să se prezinte în fața poporului ca un bloc unitar și vor îndrepta și acțiunea lor viitoare în acest sens. Comitetul permanent al opoziției unite se va întruni Marți, în 10 Sept., la prima ședință de toamană și va stabili aici un program unitar de muncă. Acest program, dela realizarea căruia opoziția speră îmbunătățirea situației politice în favoarea ei, va fi adus la cunoștință publicului în formă de manifest, adresat poporului în toate limbile țării. Un ziar justhist din capitală publică în numărul de Dăminecă punctele esențiale ale manifestului, care, judecând după cele ce cuprinde, pare a fi inspirat din

toare aceste puncte foarte caracteristice pentru starea spiritelor în opoziția unguerească:

1. Prima condițiune a restabilirii vieții normale parlamentare, e. revenirea asupra tuturor legilor create de cabinetul Lukács și modificarea acestor legi, cu un cuvânt: restitutio in integrum.

2. A tratatului Lukács sau cu altă personalitate marcantă din sinul majorității e o absolută imposibilitate morală, cât timp autorul ilegalităților din Iunie se află în demnitatea de președinte al camerei.

3. Pentruca opoziția să se poată înțelege cu majoritatea asupra condițiilor, sub cari ea, adecă opoziția ar fi aplicată să asigure mersul normal al dezbaterilor parlamentare, e necesar, ca M. Sa să însărcineze pe un bărbat de încredere, care să conducă tratativele.

4. Înlăturarea lui Lukács și Tisza, pentruca menținerea lor ar însemna aprobarea actelor ilegale, ai căror patroni au fost în egală măsură.

5. Să se aducă o hotărâre parlamentară, prin care să se constate nevalabilitatea legilor votate în Iunie și să se propună modificarea și întregirea lor pe cale legală.

6. Să se facă pe viitor imposibilă repetiția măsurilor teroriste față de presă, asigurându-se prin lege liberul colportaj al ziarelor.

7. Guvernul să ia măsuri pentru sanarea crizei economice, provocată de recente evenimente politice.

8. În interesul restabilirii păcii și a ordinei în stat, e necesar, ca actuala cameră, să fie lăsolvată, iar prima datorință a camerei viitoare să fie votarea reformei electorale și creierea a unui nou regulament intern.

9. Guvernul următor să fie privit ca guvern al reformei electorale, care va avea în consecință datoria să prezinte camerei un proiect de lege electorală, elaborat pe baze largi democratice, cel puțin așa de largi, cum sunt acelea ale proiectului primit de toate partidele din opoziție.

Din Sibiu.

— Relație specială. —

Sibiu, 1 Septembrie.

Joi, Vineri și Sâmbătă s'au ținut în Sibiu ședințele fundațiunii Gozsdu, la care au participat toți prelații bisericești gr.-or. române, precum și membrii mireni ai senatului de administrare, între ei acum pentru prima dată și dl dr. Ioan Mișu, ales în anul trecut. Cu prilejul acesta s'a făcut obiect de discuție și întrebare mutării fundațiunii dela Budapesta la Sibiu. Partea mai mare a membrilor din senat înclină pentru Sibiu, mai ales pentru motivul, că secretariatul de până acum al fundațiunii, n'a știut să facă discernământul potrivit al reflectanților la stipendii, din punctul de vedere al acelei cereri din testament, care pretinde ca stipendiile să se dea numai la studenți români gr.-or. Stipendiile le au și acum mulți, cari lasă de dorit în privința romanității lor. Unii chiar nici nu știu românește.

Se știe, că noul secretar al fundațiunii ar fi să fie dl Octavian Goga, care având și secretariatul „Asociațiunii” ar fi în situație a lua informațiuni exacte despre condițiunile de a fi a reflectanților la stipendii.

*

Tot în Sibiu s'a ținut Sâmbătă și Duminică o anchetă școlară pentru facerea unui regulament pentru cenzurarea manualelor didactice la școlile populare, apoi în chestiunea planului de învățământ pentru preparandii gr. or. române. Ambele chestiuni sunt de mare importanță pentru învățământul nostru popular.

Zilele acestea au petrecut în Sibiu d-nii Vasile Stroescu și Aurel Vlaicu, cari au fost obiectul celor mai afectuoase manifestări din partea societății sibiene. Azi, episcopul Dr. Mihail E. Cristea, dimpreună cu mulți sibiieni au avut vizita d-lui Stroescu la Călimănești în villa d-lui Partenie Cosma.

Raportor.

Vlaicu la Târgul-Murășului.

Târgul-Murășului, 1 Septembrie.

Amar s'au înșelat toți optimiștii, cari au crezut, că de data aceasta compatrioții noștri ce trece peste toate considerațiile de natură politică și se vor pleca înaintea progreselor născute de știință, care are tocmai menirea să înlăture vergințele, ce există astăzi între popoare. Ungarii însă n'au dovedit, că pot să pătrundă această înaltă menire a științei. Ungarii au dat dovadă cu ocaziunea aceasta de cel mai îngust-govinism, ce și poate omul închipui și ținuta lor a fost un memento pentru toți aceia dintre ai noștri ce țin de posibilă vreo lucrare comună cu ei ori ce raport. Precederea clubului aviatie de la Pesta, care n'a venit să invite pe Vlaicu la meetingul din 20 August, s'a repetat în această formă.

Ungarii au coborât azi la manifestarea celei mai josnice invidii.

Vlaicu poate fi acum pe deplin convins, că ori și ce ajutor numai dela frații lui de un sânge poate să aștepte. Și aici numai Românii au știut să se însufletească până la lacrimi, ca pretutindeni.

1 Septembrie va rămânea o zi memorabilă pentru noi: până acum numai superioritatea lui Vlaicu față de aviatorii maghiari a ieșit la iveală azi însă și superioritatea publicului nostru s'a manifestat față de publicul maghiar.

Dar las să urmeze faptele, care vor ilustra cele spuse mai sus.

fără nici un temei. — Ce privește vinderea băii de aur dela „Bucsum” e o poveste vechie. Să zice că, Dr. Körmendi a presărat aur pulverizat în baia dela „Bucsum” ca să o poată vinde englezilor! Aceasta legendă e mult mai vechie, și azi nu mai prinde cu toată finețea în care o îmbracă răutăciosul corespondent. De altcund Dr. Körmendi trăiește și suntem siguri că va improcesua pe calomniatorii dânsului; iar încât pentru băile de aur din Zarand, ele au fost și vor fi cele mai bune și mai rentabile numai societățile de exploatare și cumpărare să se priceapă la ele. Săpienti sat! în interesul adevărului!

Aurarul dela Brad.

Cununie. Aurelia Vicaș și Vasilu Moody absolvent de teologie anunță actul cununiei lor, ce se va celebra în Biserica gr. cat. din Cosuiciul de jos la 16 Septemvrie 1912 la orele 4 d. a. Cosuiciul de jos, Septemvrie 1912.

Reforme la acordarea premiului Nobel. Se anunță din Stokholm, că începând cu anul

Câtă deosebire de zborul dela Orăștie! Acolo între frații lui cei mai de aproape a produs o în-suflețire până la paroxisim, cum nici la Blaj n'a fost, care l'a mișcat și pe el până la lacrimi. Și oătă deosebire și ce privește succesul material! La Orăștie a avut un venit curat de 7800 cor., pe când aici s'ar fi ales cu un deficit de 12.000 cor. dacă nu și-ar fi vândut zborul și l'ar fi aranjat în regia lui proprie.

Nu te duce nici oăul dintre noi Vlaicu: noi te admirăm și te iubim, dușmanii noștri te învidiază.

Cu ajutorul nostru ai pornit în lumea mare pe drumul tău de triumf și numai eu al nostru ajutor îți vei realiza deplin visul tău!

Dr. Tolciu.

Avem informații, că pentru sbornurile lui Vlaicu, în *Ihașfalău* și *Bistrița* se fac cele mai întinse pregătiri.

Congresul studentesc.

Delegații studenților din alte țări. — Programul congresului.

Studenții universitari români, și din țările locuite de români se vor întruni în al doilea congres general, în ziua de **Duminecă 26 August în Craiova**. Aderările studenților universitari primate la secretariatul comitetului organizator al congresului au trecut peste șase sute. Studenții români din țările locuite de români și din alte țări, sunt și ei bine reprezentați prin delegații speciale.

Studenții români, membrii ai societății „*România Jună*” din Viena au delegat pe d. *D. Marmeliuc a-i* reprezenta la acest congres. Societatea „*Petru Maior*” din Budapesta va fi reprezentată prin d. *Vasile Stoica*. Societatea „*Carmen Sylva*” din Graz va fi reprezentată prin d. *Cornel Tarnawski*. Societatea „*România*”, din Freiberg va fi reprezentată prin d. *C. Petrovici*. Studenții români *macedoneni*, cari fac studii în Macedonia și Turcia vor fi reprezentați prin d. *Petru Marcu*. Studenții români *bucovineni*, au răspuns în corpore, și până acum au aderat la acest congres peste o sută.

Comitetul organizator al congresului, a făcut invitații persoanelor tuturor profesorilor universitari din București, Iași și Cernăuți. D. Profesor universitar *N. Iorga* a fost invitat în mod special. Cu ocazia ținerii congresului, comitetul organizator a dispus scoaterea unui număr festiv al „*Revistei studentimeii*” organul oficial al „*Centrelor universitare*”.

Tuc
cola
Programul chestiunilor, cari vor fi discutate în congres, a fost fixat în mod definitiv, și-l dăm mai jos în întregime:

Duminecă, 26 August: Dimineața: Primirea congresistilor în gară, la trenurile de 7.04 și 9.15. Te-Denumul la biserica Madona Dudu la orele 10.30. Săntirea steagului societății studenților Macedo-Români. Deschiderea congresului în sala Teatrului Național la ora 11.30. *Dupa amiazi.* —

S. Prima ședință publică. Alceuțiunile sau rapoartele delegaților organizațiilor studentești din Berlin, München, Graz, Sehemnitz, Paris Hohenheim Cluj, Cernăuți, Budapesta, Viena, delegațiilor studenților macedo-români, al studenților basarbeni, ai „*Centrelor*” Iași și București. *Seara:* Serbare câmpenească și bal în parcul Bibescu.

Luni, 27 August: — Dimineața: Vizitarea orașului, a monumentelor istorice și a instituțiilor culturale. *Dupa amiazi:* A doua ședință publică: 1. Cuvântarea unui membru al „*Centrului Iași*” asupra „*Rolului social al studentimeii*” 2. Cuvântarea președintelui „*Centrului București*” asupra „*Nevoile unei mai puternice organizații studentești*”. *Seara:* La ora 9 reprezentare de gală la Teatru Național în onoarea studenților congresiști.

Marti, 28 August: — Dimineața: Ședință intimă: 9—12. 1. Căminurile studentești (soluțiuni practice). 2. „*Revista Studentimeii*” (organizare de corespondenți și alte îmbunătățiri). *Dupa amiazi:* Ședință intimă: 2—6. 1. Semnul distinctiv pentru studenți (șapcă și insignă). 2. Cercurile județene (reorganizarea, centralizarea și deziderate). 3. Complectarea statutelor (regulament). *Seara:* Banchet studentesc.

Miercuri, 29 August: — Plecarea la Tg.-Jiu, la orele 5.38 dimineața. La ora 1 plecarea pe valea Jiului spre Lainici, seara înapoiera la Tg.-Jiu. Joi dimineața excursie la Tismana și Polovraci.

Criza din Turcia.

Arad, 2 Septemvrie.

Schimbul de idei între Puteri așa zicând și-a luat începutul și „*conversația*” aceasta deoparte va decurge în Viena între ministrul de externe al monarhiei austro-ungare și ambasadorii marilor Puteri, de altă parte între ambasadorii acreditați ai Austro-Ugariiei și guvernele străine. Care va fi rezultatul nu se știe, dar Turcia începe a se arăta supărată, dupăcum a declarat marele vizir unui ziarist, el va refuza de a primi orice propunere, care ar avea de scop independența sau autonomia provinciilor otomane. Și până când diplomația marilor Puteri își face planuri în liniștea cea mai mare în Balcani evenimentele se desfășură cu o vehemență tot mai mare și focul amenință să izbunească în orice moment.

Telegramele despre evenimentele mai recente sub următoarele:

Acțiunea contelui Berchtold.

Viena. — „*Neues Wiener Tageblatt*” scrie din sursă bine informată, că schimbul de idei între Puteri se va începe în zilele cele mai apropiate. Conte Berchtold a avut o convorbire cu ambasadorul englez la Viena, care și-a întreprins concediul ca în numele guvernului său să ceară deslușiri referitor la schimbul de idei propus de Austro-

Ungaria. Conte Berchtold deținem și-a făcut deja cunoscută propunerea și într-o instrucțiune dată ambasadorului Austro-Ungar la curțile străine. Schimbul de idei va fi un fel de conversație între contelui Berchtold și ambasadorii acreditați la curțile străine, guvernurilor invitate la un schimb de idei, odată aceleași conversații vor avea și la ambasadorii Austro-Ungari din celelalte guvernele Puterilor. Atitudinea contelui va avea nici o influență asupra acestor conversații.

Străduirea în Albania.

Constantinopol. — Rapoartele colectorului din Monastir confirmă că în despre înțoarcerea răsculaților din Elbasan, Struga și Dibra la vetrele lor. Retragerea Albanezilor din Üsküb s'a petrecut în ordine și cu mare dovedind o disciplină excelentă și a: de câteva furturi de verdeturi și pomare locuitorii orașului n'au fost nici decum molestati. Se confirmă și aceea că Airanezi s'au împărțiti în 3 grupuri. Un grup sub conducerea lui Mehmed Pașa din Kalkandele cere numai acordarea de concesiuni albanezilor observându-se formele legale. Al doilea grup condus de fostii deputați Hassan Beș și Nedschik B cere, ce pretind și Albanzi de a lua conducerea Albaniei în cadrele încriului otoman. Al treilea grup în frunte cu Dina Bey, İsmail Sefer și Issa Boșjetinaț pretind tronarea sultanului Abdul Hamid și restabilirea eredi existenței înainte de era constituțională. Acesta e grupul, care intenționase atacarea Sateișalei.

După rapoarte autentice guvernul turcesc stia împărțirii armelor a luat în considerație de a clădi în orașele expuse orșanabile să se păstra armele și de orice în caz de necesare se vor distribui armelor Albanez. Armele vor trebui să fie ascunse în arsenale până în a 4 zi de Bairam (1 Sept. n.). Dreptul de a purta arme s'a dat numai aciora cari au lipsă de ele pentru apărarea graniței, sau le sunt necesare în implinirea oficiului lor.

Tratativele cu Arnăuții.

Salonic. — Guvernul turcesc a primit instrucțiunile necesare pentru plecarea comisiei albaneze din Cosovo la Scutari și Albania de sud Valiul din Janina și Scutari au fost provocați să fie de față la tratativele comisiunii Arnăuții Regimentul de infanterie al armatei turcesce părăsire la Janina și Preveze.

Masacrul din Sofia.

Constantinopol. — Guvernul turcesc semioficios face cunoscută cauza în chestia masacrului din Sofia. În ziua de 19 August au fost omorâți mai mulți bulgari au rănit câțiva soldați, a căror vină nu poate constata. Se negă că au fost implicați și polițistii și surile lor de autoritate. Au rănit gă jefnirik dar urzitorii au provocat o explozie bombei aruncată în soane, dintre cari 19 Bulgari și un Bulgar a fost omorât și 10 soane au fost omorâte și 30 și 30 musulmani și 15 Bulgari răniți. 16 indivizi, cari sunt implicați în atentatul au fost arestați.

Intocuirea...

Salonic. — Episcopul ortodox din Delva și adresat marele vizir turcesc ca conform dispozițiilor să fie în acele ținuturi, unde...

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operațiunile formajuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare a bolilor de decarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m.

Consiliațiunile medicale și operațiunile mai îndelungată le stă la dispoziție...

la majoritate, organele administrative trebuie să fie creștine, româncii și mutesafirii mohammediști să fie constituiți și în locul lor să fie numiți oii mari creștini. Cu această rugare s'au adresat către guvern și episcopul și poporul din Argyreastro.

Comitetul central al „Uniune și Progres”.

La 2 Septembrie se va ține în Arad congresul general al partidului „Uniune și Progres”. Pentru acest congres central de aici a stabilit următorul program: 1. Chestia participării partidului la lucrurile parlamentare iminente. 2. Deslusirea asupra chestiei de decentralizare. 3. Luarea în considerare a tratatelor de pace cu Italia și de pace cu Bulgaria și în legătură cu această chestie cu Bulgaria, Muntenegru și celelalte state din Balcani. 4. Stabilirea definitivă a locului unde să se așeze sediul pe viitor „comitetului central”. 5. Alegerea membrilor în acest comitet central în care vor fi incluși cei mai buni și merituosi bărbați ai partidului, celelalte puncte ale programului sunt de ordin mai inferior.

Agitația în Bulgaria și Serbia.

Seriile de izbucniri energice presiuni războiului general guvernul bulgar a hotărât să facă un demers formal către Puteri, cărora le va prezenta următoarele puncte: 1. Puterile să lase Puterile să-și ia angajamentul de a obține din partea Turciei stricta aplicare a art. 23 al tratatului din Berlin și să acorde o largă autonomie a Macedoniei și a Bulgariei fiind singurul care să garanteze pacea și bună trai al populației. 2. Să acorde Macedonia și vilaetul Adriaticii.

3. Conferința internațională, care va avea loc în urma asanului situației nou create prin armisticiu, să ia parte toate statele interesate în Europa și în special Bulgaria.

4. Să acorde Acțiunea revoluționară pentru Macedonia.

5. Să expulzeze din acei bande pe teritoriul român pentru a deslănțui teroarea în regiunile macedonene.

6. Să acorde ajutorul bănelor se face în mod fățiș, să se acorde ajutor să se salva aparențele.

7. Să acorde ajutor să simbătă noaptea a fost afișate pe zăvoaie placate mari cu inscripția: „Placatele au produs o mare plăcere”. Placatele au produs o mare plăcere. Nu se știe încă de cine au fost afișate placatele.

ȘCOLAR

Conformitate cu §. 4 din statutul prin aceasta adunarea generală organizată de „Reuniunea înțeleptilor dela Arad conf. gr.-or. rom din protopopii: Feint, Comloșul mare și Lipova” va avea loc la 29 și Luni în 17/30 Septembrie la ora 9 și jum. ore la Sânmiclăușul-mare la ora 9 și jum. ore la care se încheie reuniunea, precum și toți bine-

PROGRAM:

1. La 9 și jum. ore înainte de amiază.

2. Discursul marelui pedagog Ioan Iacob de la Sibiu ocaziunea serbării bicentenarului său. 3. Să se vorbească despre invocarea Duhului sfânt și să se discute despre profesorii ai pedagogi-

4. Să se discute despre adunării — la 9 și jum. ore la ora 9 și jum. ore.

În Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrassy nr.20

...a on. dame asupra magazinului său asortat cu noutățile sezonului de toamnă, cio-

...tinei, bărbați și copii, șaluri, năfrâmi groase, mătăsuri, dantele, cordele, mânusi și orice acvizite. ca 132-100

2. Alegerea notarilor și a 2 bărbați de încredere.
3. Apelul nominal. Absentarea fără temei legal, constituie conform legii și a ordinelor în vigoare delict de disciplină.
4. Raportul despre activitatea biroului, comitetului și a despărțămintelor.
5. Socoata casierului pe anul școlar 1910-1911, precum și restul socotelii loteriei.
6. Alegerea unei comisiuni de 3 pentru cenzurarea raportului și a socotelilor.
7. Alegerea unei comisiuni de 3 pentru înalțarea scrierii membrilor.
8. Principiile pedagogice ale lui Ioan Iacob Rousseau. Tractat comemorativ de Iuliu Vuia.
9. „Importanța științelor naturale în educație și unele reflexii privitor la metoda lor” de profesorul Sabin Evuțian.
10. „Lucrul manual în școala populară” de Coriolan Mursa.
11. Educația ca artă” disertație de Damia Terlăiu.
12. „Cari principii să ne călăuzesc” de Teodor Bucurescu.
13. „Societatea de lectură în școala populară” de Ludovic Ciato.

Ședința II, Luni în 17/30 Septembrie înainte de amiază.

14. Rapoartele comisiunii cenzurătoare.
15. Raportul comisiunii pentru înscriere de membrii.
16. Propuneri.
17. Defigerea locului proximei adunări.

Timișoara, din ședința comitetului la 13/26 August 1912.

Iuliu Vuia m. p.,
președinte.

Iosif Popa m. p.,
secretar.

NB. Duminecă la orele 3 p. m. va avea loc un concert la Sânmiclăuș. Seara va avea loc o sesiune de cântări de sub conducerea d-lui A. ... Beneficiul „Fondului de ajutorare a fiilor...” Toți membrii sunt invitați a călători la 15/28 Sept. la ora 1-20 după amiază să se întâlnească la Iosifin, pentru a pleca spre Sânmiclăușul mare la 17/30 Sept. vom pleca peste Arad, unde vom sosi la 18 Sept. (1 Oct.) la desvâlirea monumentului profesor Teodor Ceantea.

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 Septembrie n. 1912.

Clăușul Bistrițenilor. Primum următoarele: Având în vedere că Bistrița e un centru destul de mare românesc și că acest centru încă de pe timpul Memorandului nu s'a bucurat de nici o manifestațiune românească mai remarcabilă, — se impune fruntașilor noștri din comitatul Bistrița-Năsăud să se pună în înțelegere cu bărbații dela conducerea partidului național român ca seria de adunări să se continue și aici, și, ca unitatea sufletească, cunoștința mai de aproape a sufletului românesc să fie posibile în cercuri cât mai largi, să fie invitat cu acest prilej și cuceritorul aerului dl Aurel Vlaicu.

Sperăm, că intelectualii români, mai ales cei din Rodna-veche, cari au arătat atâtea sorți de izbândă în deșteptarea vieții românești în timpul din urmă, nu se vor da îndărăt, vor sta la locul lor de veghetori și îndrumători primind cu fruntea în sus piedecile, ce li se vor pune în cale.

Un Bistrițan.

Serbările „Ligei Culturale”. Aviația care în ultimul timp a luat un avânt necunoscut,

Zilele acestea au petrecut în Sibiiu d-nii Vasile Stroescu și Aurel Vlaicu, cari au fost obiectul celor mai afectuoase manifestări din partea societății sibiene. Azi, episcopul Dr. M. E. Cristea, dimpreună cu mulți sibiieni au făcut vizita d-lui Stroescu la Calimănești în villa d-lui Partenie Cosma.

Raportor.

Vlaicu la Târgul-Murășului.

Târgul-Murășului, 1 Septembrie.

Amar s'au înșelat toți optimiștii, cari au crezut, că de data aceasta compatrioții noștri vor trece peste toate considerațiile de natură politică și se vor pleca înaintea progreselor nimitoare ale științei, care are teama menirea să înlăture din fața noastră pe cărmăcarii Bulgariei la 1877. În colina din fața satului lui Tepeș și bateria la Calafat se petrecu peripețiile prin care trecu pe lângă asaltul dela Grigă. Spre seară va începe la orele 8 spectacolul care va fi luminat cu reflectorul solar de geniu, pentru a vedea toată lumea care se va afla în parc.

Internatul Petran din Cluj. Pentru ocuparea a 10 locuri (locuință gratuită) în Internatul „Petran”, administrat de despărțământul al Asociațiunii, sunt a se înainta cererile până la 24 Septembrie 1912 (n.), la adresa subsemnatului secretar. Cererile să fie provăzute cu următoarele documente:

1. Indice ori a testat de maturitate.
2. Atestat despre starea materială proprie și a părinților precum și despre numărul membrilor familiei părinților.
3. Declarațiune dacă petiționantul are v'r un stipendiu sau nu.

Condițiile particulare sunt a se vedea în regulamentul afișat la Internat.

Pentru comitetul desp. Cluj al Asociațiunii. Cluj. 31. August 1912. Dr. B. Basiota, v. pres. Dr. Valentin Poruțiu, secretar. (Cluj str. Deák Ferencz, 44.)

Minele de aur din Zarand. Ni se scrie: In ziarul „Aradi Közlöny” dela 20 August a. c. a apărut un articol: „Aranyéhség Aradmevényben” (sete de aur în comitatul Arad)...

Dacă acest articol s'ar ocupa numai de unele persoane pe cari le fixează, am fi tăcut, căci cei atacați își vor ști apăra onoarea lor; articolul are însă și un scop ascuns: discreditarea micilor proprietari de băi de aur între cari și mulți români, cari stau în târg cu băile lor.

O întrebare pun corespondentului: adevărat e ori nu că: băile dela Stanija-de-aur azi sunt cele mai bune, și ajunse în mâni românești? Ei bine! Aceste băi — cu aur din belșug — au fost vândute unei societăți germane de Dr. Körmendi. Societarii au fugit, siliți însă în urma exploatării nepricepute. Și e foarte dureros că, corespondentul își bate joc de un om care a lucrat mai mult pentru vinderea și exploatarea minelor de aur și de cărbuni din fostul Zarand. Oare nu Dr. Körmendi — și-a pus în joc toată averea sute de mii, pentru cumpărarea dreptului de a săpa cărbuni — în mai multe comune din Zarand — începând cu Bradul? Câte parale nu a vărsat în pungile sătcanului nostru? Și dacă în curând să vor deschide băile de cărbuni — din Brad și jur — aceasta e a să mulțami d-lui Dr. Körmendi cunoscut de om cinstit în acest jur. Și e regretabil că chiar o foaie maghiară vine să-l insulte

fără nici un temei. — Ce privește vinderea băii de aur dela „Bucsum” e o poveste vechie. Să zice că, Dr. Körmendí a presărat aur pulverizat în baia dela „Bucsum” ca să o poată vinde englezilor! Aceasta legendă e mult mai vechie, și azi nu mai prinde cu toată finețta în care o îmbracă răutăciosul corespondent. De altcund Dr. Körmendí trăiește și suntem siguri că va improcasa pe calomniatorii dânsului; iar încât pentru băile de aur din Zarand, ele au fost și vor fi cele mai bune și mai rentabile numaisocietățile de exploatare și cumpărare să se priceapă la ele. Sapienți sat! în interesul adevărului!

Aurarul dela Brad.

Cununie. Aurelia Vicaș și Vasitu Moody absolvent de teologie anunță actul cununiei lor, ce se va celebra în Biserica gr. cat. din Cosnicul de jos la 16 Septembrie 1912 la orele 4 d. a. Cosnicul de jos, Septembrie 1912.

Reforme la acordarea premiului Nobel. Se anunță din Stokholm, că începând cu anul viitor se vor introduce unele înnoiri în acordarea premiilor Nobel. Academia de științe, care până acum listăuina, prezintă de științe naturale după chibzuiala proprie, a hotărât ca pe viitor să ceară părerea specialiștilor străini cu privire la premiul Nobel pentru fizică și chimie.

Diplomele medicilor câștigate în străinătate. Ministrul de interne a dat o ordinațiune referitor la notsificarea diplomelor medicale câștigate în străinătate. Ministrul de interne modifică acum ordinațiunea dată în 1898, după care aceloră cari aveau drept de practică până în 1899 1 Ianuarie li-s'a permis să-și continue practica unde vor voi, în străinătate sau în patrie. Acelaș favor l-au primit apoi și aceia cari și-au terminat studiile la sfârșitul anului școlar 1897-98 sau au depus cel puțin un rigoros. Acest favor din urmă ministrul de interne acum îl sistează pentru aceia cari până la 1912 Decembrie 31 nu-și vor înainta diplomele pentru legitimare.

Monumentul Independenței române la Brăila. În cazarma pontonierilor dela Brăila s'a inaugurat un monument în onoarea soldaților morți în războiul pentru independență.

Acest monument tăiat într'un bloc de granit, are formă piramidă deasupra căreia se găsește om are ancoră de fer, emblema corpului pontonierilor.

Pe una din laturile piramidei se află o placă de bronz purtând numele pontonierilor morți în război, pe când erau ocupați să construiască punțile dela Turnu-Măgurele și dela Silistra.

Acești eroi sunt: Caporalii Cristea George Tudor Vasilescu și soldații Nicolae Florea, Nicolae Barbu, Ioan Berbiceanu, și Ilie Ion.

Victimele aviației. Din Lyon vine știrea, că aviatorul francez Chaudenier, după ce a trecut cu un biplan deasupra orașelor Douai, Chalonsur Marne și Crecy sur Serre, a avut un accident: aparatul său a ars și s'a găsit cadavrul pe aviatorului complet carbonizat.

Scandalul aristocrației din Roma. Un scandal urât preocupă din nou aristocrația italiană. K. urma unui denunț venit din partea ministerului poliția a arestat ieri pe conții Falzacappa și Barbiellini, cari au jucat un rol însemnat în claustru de sus. S'a dovedit despre ei, că se ocupă cu o scară întinsă cu falsificarea de bancnote. Atunci, unde se falsificau bancnotele, s'a descoperit în locuința contelui Barbiellini.

Atentat contra lui Taft. Din New-York vine știrea, că ieri după amiazi Taft, președintele Statelor Unite din America, pe când era în orașul Columbus în statul Ohio, era să cadă victimă unui atentat. Pe când Taft voia să intre în hala unui hotel mai de seamă o femeie elegantă se repezi asupra lui Taft voind să-l străpungă cu pumnalul. În ultimul moment, însă, poliția reuși să zădărnicească lupta acestei femei Taft a rămas nevătămat. Atentatoara, despre care se crede că e nebulă, a fost arestată.

Pățania unui guvernator. Se povestește o mică anecdotă despre fostul guvernator al Africii de est germane, baronul de Rechenberg. Într-o seară se afla o societate mai mare în palatul guvernatorului. Oficiantii Dar-es-Salaam-ului s'au prezentat toți cu soțiile lor. Excelența guvernatorului, se afla chiar în o vie conversație cu o foarte plăcută damă din societate, că se dăduse semnalul pentru masă și galant el ținea brațul ca să conducă pe tânăra damă în sala de mâncare. O consternare generală cuprinsă întreaga societate că guvernatorul dăduse întâietate de a conduce la masă pe dama cea mai în etate, după regulile etichetei de palat. Aceasta i s'a adus guvernatorului la noștință. Cu oeziunea proximă guvernatorului, că s'a dat semnalul pentru masă, s'a retras discret într'o odaie de alături.

În locul lui aghiotantul a apărut în ușă când cu voce înaltă: „Excelența Sa roagă dama cea mai în etate la masă!” Se povestește că și sara aceea guvernatorul cinase fără societate de dame.

O răscoală a marinarilor ruși. Din Odesa sosește știrea că marinarii de pe vasul „Că-

Prăvălie de instrumente muzicale de vânzare.

Tot aci, din cauza desfacerii prăvăliei, se vând totfelul de instrumente muzicale, violini pentru începători, harmonice, goarne și instrumente de suflat, cu prețuri foarte scăzute.

Vasváry K. I.

Va 330-8

Arad. str. A-ztals nr. 5.

(Ba 116-280)

Gustați
Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru“.

D. CEPENARIU

croitori pentru domni
Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin permanent de specialități de materii veritabile engleze, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii

pentru domni după croiul cel :: mai nou ::

Ce 193-30

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Sentor

133)

— Urmare —

Brișca atinse străzi mai pustii și lungile înșiruri de nucii dărăpănate cari vestese în Rusia extremitatea unui oraș; deodată pardoseala sfârși, praful se ridea des la început, ceva mai puțin apoi. Eroul nostru era la drum, el străbătea un spațiu neted de tot și gol. Ceeace vezi în atari ocazii, e că nu vezi nimic: în cele din urmă prinzi, fără să vrei obiceiul de a privi pietrele cari însemnează kilometri străbătuți și de străbătut dela un conac la cel următor, și mina inspectorilor de stație, și campenele fântânilor din sat, și convoaiele de căruțe cari constituiesc cărușia noastră, și satele, mase cenușii împodobite ici și colo de samovare¹⁾, femei trecute și ghinji bătrâni.

¹⁾ Ibricuri adesea descrise, cu foc central, cu urleu deasupra și cu robinet la partea de jos, obiect util și prim ornament al ori cărua bordei, după icoanele sfinte din colțul de onoare. Dar rugăciunea și ceasul sunt cele două elemente esențiale ale vieții câmpenești în Rusia: una pentru aspirațiile timpului, alta pentru transpirația corpului.

Iată unul care se desprinde din grup și alea dela han să-și ofere ovăsul său; iată pedestru în marș: ei sunt încălțați cu seartă de mesteac sau de teiu, și cu toate acestea se găsește de fel încât cu felul acesta de încălțăminte să meargă un drum dela șase la opt sute de kilometri.

Apoi îți trec pe dinaintea ochilor micile turguri durate prin lovitura de topor în bârne greșite, acoperite cu scânduri, cu micile lor prăvălii, demne de numele de maghernițe, înconjurat prin față de butoaie cu făină, cu mazăre, cu baci și cu alune, și cu colaci; o barieră împestrită cu alb și cu negru, cu bantă roșie între cele două la intrare, o alta la fel la ieșire; apoi, spațiu sfârșit de o parte și de alta; din vreme în vreme trec un mare rădvan vechiu de proprietar nobil ori un soldat călare târând un cheșon de mitra purtând în subscripție: a 51-a baterie de artilerie; viu apoi petece de pământ verde de livadă galben de aur, negru de abanos și proaspăt brădate; colo e cântecul care se aude într-o îndepărtare de neșezut, și sunete de clopot; mai departe mult mai departe, apar stâlpi de vârtėjuri corbi, creste de brazi, oceane de neguri, făcăr umbră asupra zeci de puncte ale unui orizont capare a nu mai avea alte margini...

Rusie! Rusie! din locurile străine în cari sun dela această mare distanță străbătută prin multe șiruri înalte de munți²⁾, te vād, te vād!

²⁾ Gogol călătoria prin Elveția și Italia vremea când seria acest al unsprezecelea cântec poemei sale.

Cel mai mare magazin de blănărie.

Bordy József
Marosvásárhely Széchenyi-tér 52.

Își recomandă în atenția on. publice din localitate și provincie bogatul asortiment de blănărie cu prețuri cele mai convenabile.

Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie. — manșoane, boale călătoriei pentru domni și doamne, ultima modă și îngrate cu gust. Prețuri ieftine.

Primește orice lucrări de blănărie pentru confecționare, captuire, captușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I.-u. rang.

majoritate, orfanii administrativi trebuie să fie prezentați, căsătorii și mutesafirii mohăciștii să fie constituiți și în locul lor să fie numiți oșii și creștini. Cu aceeaș rugare s'au adresat către guvern și episcopul și poporul din Arad și Gyula-Astro.

Comitetul partidului „Uniune și Progres”.

În 2 Septemvrie se va ține în Arad congresul general al partidului „Uniune și Progres”. Pentru acest congres comitetul central de aici a stabilit următoarea programă: 1. Chestia participării partidului la lucrările parlamentare iminente. 2. Deslusirea chestiei de decentralizare. 3. Luarea amănunțită cu tratativele de pace cu Italia și Albania albaneză și în legătură cu această relație cu Bulgaria, Muntenegru și celelalte state din Balcani. 5. Stabilirea definitivă a locului unde să se așeze sediul pe viitor „comitetului mare central”. 6. Alegerea membrilor în acest comitet mare central în care vor fi numiți cei mai vestiți și merituosi bărbați ai partidului, celelalte puncte ale programului sunt de ordin mai inferior.

Agitația în Bulgaria și Serbia.

Săptămânalul energice presiuni războiului general guvernul bulgar a hotărât să facă un demers în mal către Puteri, cărora le va prezenta următoarele puncte:

1. Bulgaria să ia Puterile să-și ia angajamentul de a obține din partea Turciei stricta aplicare a art. 23 al tratatului din Berlin. 2. Prevedea o largă autonomie a Macedoniei, singurul care să garanteze bunăstarea și bunul trai al populației și să asigure un viitor prosper la Macedonia și vilaietul Adriatic.

3. Conferința internațională, care va avea să stabilească situația nou creată prin armisticiu să ia în considerare toate statele interesate și să ia în special Bulgaria.

4. Să se ia Acțiunea revoluționară pentru Macedonia în discuție.

5. Se va pedări zănic de aci bande pe teritoriul nostru pentru a deslănțui teroarea în Macedonia și în celelalte țări.

6. Să se ia în considerare să se salveze aparentele.

7. Să se simțăm noaptea a fost afișate pe străzi și pe placate mari cu inscripția: „Pacatele au produs o mare război”. Nu se știe încă de cine au fost afișate placatele.

CRONICA ȘCOLARĂ

În conformitate cu §. 24 din statutul prin această adunarea generală organizată de „Reuniunea înțeleptilor dela Arad conf. gr.-or. rom. din protopopiatul Beiuș, Comloșu Mare și Lipova” va avea loc la Arad, în ziua de luni în 17/30 Septemvrie o adunare generală a comitetului din Sânmiclăușul-mare la care se înțelege că va participa și toți binecunoscuții profesori ai pedagogiei.

PROGRAM:

I. La 7 înainte de amiază. II. Discursul marelui pedagog Ioan Iacob Ciocan la aniversarea bicentenarului său. III. Se va pune în discuție invocarea Duhului sfânt și rugămintea profesorilor ai pedagogiei să se adune la 9 și jum. ore în sala de lectură a școlii.

Arad a magazii

...a on. dame asupra...
...bărbați și copii, șal...

crede

legal, goare

comit

1911,

zurari

scrier

Rousi

ție și profese

mâni

Terli

de

de

șed

men

13/2

Iu

După

cântă

„Fonc

brii s

la or

a pier

pleca

la de

Coont

de

de

de n

marc

comi

teleg

lui n

cont

cuno

nesc

fie ir

dl A

ș

cei

sort

neșt

vor

prin

pua

in u

se leagă, silite de interesele lor de existență, de partidul care tocmai se află la putere, făcându-se unelele slugarnice ale tuturor guvernelor câte se succed.

Schimbare de guveru in Austria.

Viena, 2 Septemvrie.

În cercurile politice se știe că prim-ministrul Stürgkh își va înainta în curând demisia din fruntea guvernului, fiindcă în urma unei boale serioase ce de mult îl munceste nu-și mai poate purta agendele în mod convenit. Azi după amiază mai mulți medici s'au consultat la palatul bolnavului și dela hotărârea lor, pe care n'o cunoaștem încă, depinde dacă Stürgkh va rămâne și mai departe în fruntea cabinetului austriac.

Cel mai vizat pentru a lua moștenirea lui Stürgkh e actualul ministru de interne, baronul Heinold. În zilele din urmă însă, din mai multe părți s'a exprimat temerea că Heinold, venind în fruntea cabinetului, va provoca o atitudine ostilă a Polonilor, cari nu prea simpatizează cu el din cauza unei neînțelegeri de dată mai veche. De cumva totuș îi va succede lui Heinold să împace și pe Poloni, atunci el va fi încredințat cu formarea noului cabinet, în care probabil vor intra și alți trei miniștri noi, de interne, de agricultură și cel fără de portofoliu.

Conferirea stipendiilor teatrale.

Primum la încheierea ziarului știrea telegrafică, că stipendiile teatrale au fost conferite d-soarei Leontina Papp, dlui Harsia și d-soarei Liliu Popovici.

CRONICA SOCIALA

Adunarea generală a despărțământului „Asociațiunii despărț. Beclean.

Comitetul cercual al despărțământului Beclean a Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român invită cu toată onoarea membrilor, precum și pe toți acci cari au la inimă dorul și dragostea pentru cultura și înaintarea poporului român la I. adunare cercuală generală care se va ține în 8 Septemvrie st. n. 1912 la 3 ore d. a. în școala conf. română gr. cat. din Beclean.

Program: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. 3. Raportul casarului. 4. Alegerea comisiilor: a) pentru censurarea raportului comitetului. b) a casarului. c) conscrierea de membrii noi și încasarea taxelor. 5. Prelegere populară. 6. Raportul comisiilor și decidera asupra rapoartelor comitetului. 7. Fixarea locului pentru adunarea generală cercuală în anul 1913. 8. Alegerea alor 2 reprezentanți ai desp. pentru adunarea generală. 9. Alegerea alor 3 membri în comitetul cercual al desp. 10. Eventuale propuneri. 11. Închiderea adunării. Pompeiu Făgărașan, secr. desp., Dr. Iulian Chitul, dir. desp.

II. Tot în aceeași zi seara, trupa teatrală de difetanți din Năsăud va da reprezentație teatrală reprezentând piesa „Năpasta”, dramă în 2 acte de I. L. Caragiale, iar dsoara Iuliana Moldovan va concerta cu violina și cant. Program seara la cassă. Inceputul precis la 7 ore seara.

III. După teatru va urma: petrecere cu joc. Prețul de intrare pentru petrecere și joc 3 cor. de persoană. Suprasolviri se primesc cu mulțămintă și se vor chita în ziare. Darnele sunt rugate a se prezenta intru cât e posibil în costum național.

PAGINI RASLETE.

SONET.

*Pământule, tu ești grădina sfântă,
Tu porți atâtea flori strălucitoare.
Dar una știu spre răsărit de soare:
E țara mea iubită ce mă încântă.*

*Voi, spuneți-mi de știți mai mândră floră
Ce'n rouă... și în zimbire se'nvesmântă...
Poet al lumii, dac'o ști mi-o cântă
Și-am să te-admir nebun!... Priveghitoare*

*...Pe lume vijor nu e să te frângă,
Rămnesc la strălucirea ta nebună...
Al căror nume scris e să se stingă:*

*Doar Dzeu te-a frânge cu mândrie
Și te va pune'n florile cununii...
Să strălucim în peripețiile prin care
...pe lume vijor nu e să te frângă...*

SONET.

*Trec gardul lor furis și din grădina
O iau tiptil ca hoții prin ograda...
Suflarea-mi stă, mă tem să nu mă vada
Ai lor din casă, căci e lună plină.*

*La geamul ei e încă tot lumină!...
A, iat-o în cămășuța-i de zăpadă
La umăr descheiată slă să-i cadă...
Ea 'nghienunchiată 'n-așternut să'nchind.*

*Un inger blând, surizător și dulce
Gurița cărui se topește în șoapte,
Iar ochii mari sunt înălțați spre Domnul.*

*Dar iat-o, se așează să se culce...
A stins lumina o, vis pierdut în noaptea
Las sufletu-mi, să-ți priveghiere somnul!*

D. M. Scaru.

POSTA REDACȚIEI

C. T. Am publicat un raport amănunțit. De lipsă de spațiu trebuie să renunțăm la al d-tale. D-lui Tr. S. Roșia. Primum ofertul d-tale te rugăm să ne trimiți articolul promis, îndreptându-l deplin adresa d-tale.

D-lui D. M. Timișoara. Se zice consiliul general de finanțe.

D-lui August Scriban, Iași. Am publicat articolul din chestiune, numai fiindcă a fost inspirat de un eald patriotism. Am observat și noi erorile greșite. — n'am vrut însă să-l jignim, fiindcă așa nu om foarte cum se cade. Pentru cetera dela noi, de altfel, îndreptările semnalate de d-ta sunt de mare folos. Agorul dv. spirit critic și constructiv ar putea fi atât de bine cheltuit în articole de altă natură, și ne-am bucura dacă ne-așezi din când în când. Vă rugăm să renunțați la gândul dv. de a publica articolul în „Uniune”.

POSTA ADMINISTRATIEI

Alex. Bărsan, Covesd. Am primit 7 cor. abonament pe cvart. III 1912.

Vasl. Popu Reteaganu, Reteag. Primiți foaia și numărul viitor ca în trecut.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

cât de ieftin se poate cumpăra dela mine?

bărbați 36 fil. Ploiere pentru femei și bărbați 2 cor. Cămeși albe pentru femei cor. 1 și 2 pentru băieți și fetițe, talii și jupeane pentru femei. — Pânze fine de humbac, 1 și 2 Mărunțisuri. Decoruri. Ghete: 1 păreche ghete de casă 60 fil., 250, 360.

SIRIU NACVSZEDEN

PUBLICAȚIUNE.

In urma decesului soțului meu se arendază urgent o moșie de circa 380 jug. cat. Depărtare de tren 3 klm. Doritorii sunt a se adresa eventual a se prezenta la **Maria Salca**, în Bôrta, Mihályfalva gara și u. p. Nagy-Selyk.
(Sa 351—3)

O domnișoară română orfană,

inteligentă, se angajează la o doamnă sau familie domnească ca damă de conversație, eventual ajutor la casă pe lângă condiții modeste. Reflecțiuni la administrația ziarului nostru.
Co 353—3.

Un comis

cu praxă bună în bransa de băcănie și humbăcării află aplicare pe 1 Octomvrie. Se cere cunoștința limbilor: română, germană, și maghiară. Doritorii să se adreseze la firma până acum distribuitorii **L. Dușolu**, Du 352 chibzuiala proprie, a Brașov. specialist

PLUGARUL însoț. economică-comerțială Blaj

Concurs.

Direcțiunea însoțirii economice „PLUGARUL” din Blaj publică concurs la postul de conducător-comptabil. Ceiee dorese a fi aleși vor avea să dovedească cu certificate, că pot să conducă comptabilitatea și corespondența independent, vor fi preferiți, cei cu calificare și în ale economiei.

Leafa celui ales va fi 2000 cor. la an și 400 cor. bani de cortel

Postul este de a se ocupa îndată după alegere Cererile să se înainteze direcțiunei până la 12 Sept. n. inclusive.

Pu 350 - 3

Direcțiunea.

Doi candidați de avocați

află aplicare momentană în cancelaria avocațială a lui

Dr. Gheorghe Drimba,
Cohalm (Kóhalm).

(Di 349—6)

Apotecă

în comună curat românească cu medic în loc și doi medici în raion, fabrică și mai multe oficii, piață de săptămână și târguri de țară, cu raion foarte mare e de vândut. Adresa la administrația „Românului”.
Ca 312—6

Un candidat de avocat

află aplicare momentană în cancelaria mea avocațială. Plata o stăverim după înțelegere reciprocă

Dr. Aurel Grozda, adv.
Buteeni (Körö-bökény)

(Go 342—4)

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
(Pi 307—100)

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare momentană în cancelaria subscribului

Dr. Iustin Petruțiu, adv.
Ch șineu (Kisjerő)

(Pe 337)

2 Commis

unul în bransa coloniilor și unul în bransa manufacturii și

2 ucenici

cu cel puțin 2 clase gimnaziale sau civile află aplicare la

„SEVERINEANA”

societate comercială pe acții Karánsebes.

VINURI
vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 72 fil. — Rizling 82 fil. — Roșu 92 fil. — Siller 68 fil. — Carbenet 1 K.

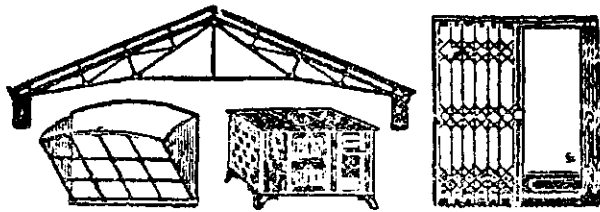
Vinuri noi: 62—66 fil.
Rachiu de treve 1 cor. 80 fil. — Rachiu de treve (comină) specialitate 2 cor. 20 fil. — Rachiu de drojzii 2 cor. 40 fil.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 31—26

Petru Benea
prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

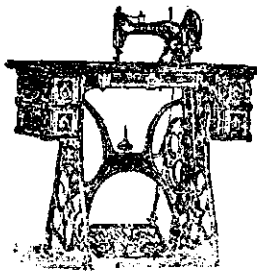
ILIE BURA

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Bu 110—60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta precum: strângerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de **reparaturi** atingătoare în bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

Mașini de cusut SINGER

biciclete
gramofoane
plăci

mai ieftine se pot căpăta la

Habán József

műszerész (mechanic) (Ha 200—60)

Budapesta, VII. Almásy-tér 14

Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis. Corespondență în limba germană și maghiară.

Reparări execută ieftin.

MAȘINI
pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment
Hazai fémlemez és cementgyári gépgyár r.t.
BUDAPESTA, VI.,
Reiter Ferencz-u. 66.
TELEFON: 93—13.

(Ha 140—130)

Prăvălie de instrumente muzicale de vânzare.

Tot aci, din cauza desfacerii prăvăliei, se vând totfelul de instrumente muzicale, violini pentru începători, harmonice, goarne și instrumente de suflat, cu prețuri foarte scăzute.

Vasváry K. I.

Va 330—8

Arad. str. A-ztals nr. 5.

(Ba 116—280)

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

D. CEPENARIU

croitori pentru domni

Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin permanent de specialități de **materii veritabile engleze**, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii

pentru domni după croiul cel :: mai nou ::

Ce 193—30

Cel mai mare magazin de blănărie.

Bordy József

Marosvásárhely Széchenyi-tér 52.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul asortiment de blănărie cu prețuri cele mai convenabile.

Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blană de călătorie. — mașoane, boale căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine.

Primește orice lucrări de blănărie pentru prafacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștițios. Numai marfă bună și execuție de I-u. rang.

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvár.

— In colțul străzilor Untó și Rózsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele.

Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită :: bine ::

(Be 157-60)

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar, (Be 30-70)

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păsă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

(Bo 33-52)

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

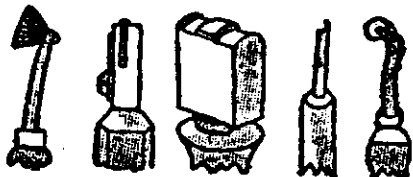
sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip. Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se referă la branșa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desene și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. Liferez pietri și nisip în cant. mare.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

(L. 20-52)

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes

ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinerește și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore. Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit“ e nestrăicicioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225-100)

A R A D.

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasnornicar

in Orăștie

Szászváros.

Fillială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argin și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, re pede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios. ☎ 124-52

Cine dorește să cumpere

Reparaturi se fac solid și ieftin

clavire bune, pianе sau pianino,
harmoniu de școală sau orgonă

să se adreseze cu încredere către

Salonul de clavire F. A. KAUFFMANN
in SIBIIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

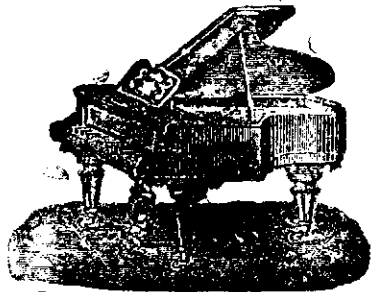
Unicul reprezentant pentru:

Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestate dela artiști in broșură sau la dispoziție in orice timp.

Zeitter și Winkelmann! Fabrica de carte de clavire din ducatul de Braunschweig-Lüneburg. (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școale de muzică membru in comitetul școalei a societății fabricantilor de clavire din Viena, Posesorul mai multor medalii. (Ka 91-)

Frații Stingl! liferanți de curte, premiați in mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

GARANȚIE!

Totfelul de
mobile de fer și
aramă, matrate,

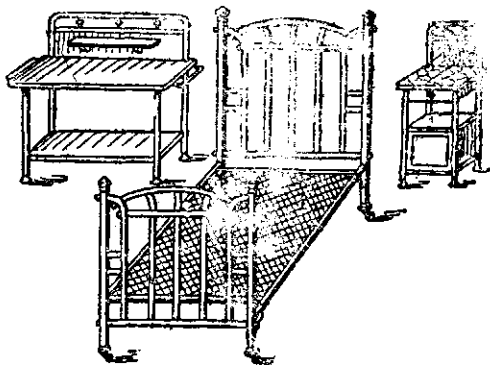
se vând cu prețuri favorabile la

CZELL și FRANCK

fabrice de mobile de fer, aramă și băneli pentru școale

BRĂȘOV.

Catalog de prețuri în limba maghiară și germană, se trimite gratis.

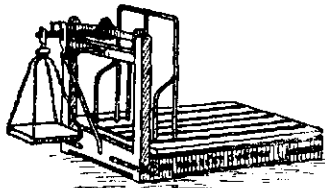

Fond. în anul 1872.

Rostély György urmașul lui Ziska

BUDAPEST, VI., Eötvös-u. nr. 51.

Vis-à-vis de gara de nord. Comunicație cu tramwalul electric din orice parte.

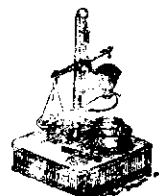

Articli pentru fauri, fabrică de cântare pentru cereale și de balansuri centimale. Liferantul bursei de cereale și efecte din Budapesta. —

Reparațiile se execută ieftin și prompt.

Catalog de prețuri, cu provocare la ziarul „Românul“, se trimite gratis. —

Ro 338-30

Bencsik Zsigmond în DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mâna în atelierul propriu precum și **ghete gata**, format modern pentru bărbați femei și copii. **Galoși, ghete comode și pentru gimnastică.** Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt

Ba 318

1 Be 48—30

Corsete artistice pentru corp și ortopedice

se execută cu specialitate și conștiințios după măsură la

Guidó Becsi

bandagist și ortopedist

Sibiu, str. Reisper nr. 7.

Totfelul de suspensorii cu prețurile cele mai ieftine. — Serviciu prompt.

Totfelul de reparări se execută prompt.

ATELIERUL DE FOTOGRAFIAT A LUI

Cl 136—60

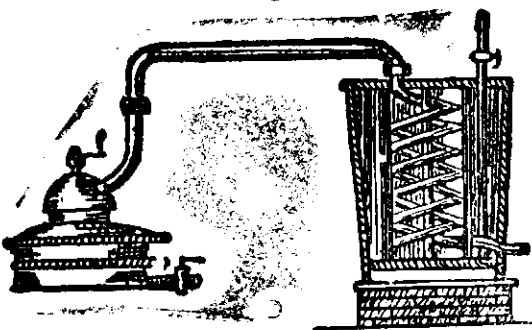
Csizhegyi Sándor

Gluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase *fotografii* deasemenea *acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase*, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

CAZANE pentru ferberea rachiului

Aranjamente pentru fabrici de SPIRT.

MAȘINI pentru strecuratul vinului și pentru opărirea vaselor.

Prețuri moderate! Condiții favorabile de plătire!

MAGYAR RÉZMŰÁRUHAZ, RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Ujpest, Strada Gyár nr. 15. (Ma 164—30)

Becker Károly

fabrică de cuptoare de olane.

DEVA.

(Be 133—30)

Oferă fabricații proprii de cuptoare de olane și vetre de fert.

Execută vane de porțelan, vane de scaldat și pavazarea odăilor de scaldă, repararea cuptoarelor vechi, precum și tot felul de lucrări în bransa aceasta, pe lângă garanță și cu prețuri ieftine.

Fabrica: piața Ötvös József.

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA (Bl 115—30)

BINDER

LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanță, după ultima modă **corsete dinainte drepte**, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

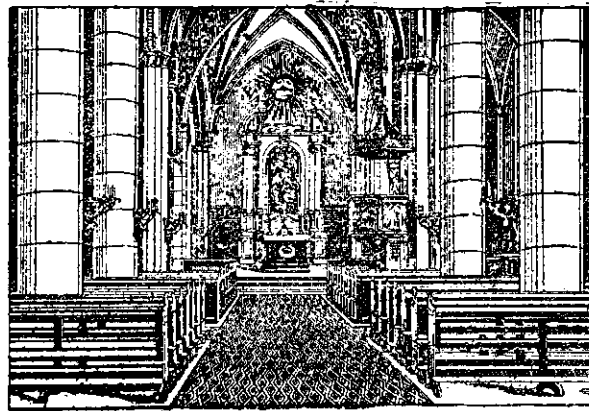
Mare magazin de **corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.**

ateller pentru pregătirea corsetelor!

Să se grujească pentru adresa corectă!

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

GAÁL JÓZSEF

măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Liferează cu preț ieftin articole de măsurie pentru **biserici, școli, farmacii, prăvălii și birouri**, cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț. Ga 51—

Cel mai bun și mai ieftin izvor de cumpărat

Cel mai mare asortiment în

pălării de domni și copii

numai fabricații veritabile în cele mai moderne colori și fason elegant, — apoi în

Cilindre și Claque-uri la

Gustav Schuster succesorul, Sibiu—Nagyszeben.
Grosser Ring 17.

Specialitate: fabricație proprie de pălării pentru țărani români și sași.

Su 26—13

GEL MAI BUN ȘI MAI IEFTIN ASORTIMENT pentru procurarea ornamentelor bisericăști, pentru toate bisericile gr. or. române și sârbaști.

Anume: Odăjdii colorate și negre, acopereminte, prapori mari, steaguri pentru biserică, candelă, cruci, baldachin, ripide, icoane sfinte, icoane ruse și de totfelul, icoane istorice, etc. etc.

In atelierul meu pregătesc cel mai bogat iconostas și morminte sfinte pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Cele mai moderne pălării preotești.

Halne pentru domni preoți, hrâne și camilafec. Pregătesc bine și prompt vestiminte preotești, căci am un croitor foarte isteț. La dorință dau detaluri și totfelul de modele. Asigur cumpărătorii mei, că vor fi serviți în modul cel mai bun, căci am numai materii de prima calitate și cea mai bună, dar vând mai ieftin ca ori unde în alt loc. Comande execută momentan în modul cel mai prompt și conștient.

CATALOG ILLUSTRAT TRIMIT GRATUIT.

Cerând comande abundante, rămân cu stimă

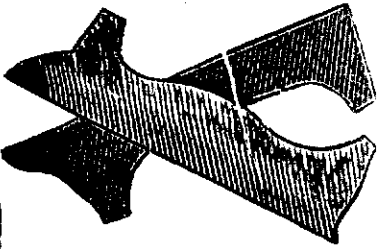
Nicola Ivkovics, Ujvidék

Strada Duna n-rul 10, (Casa proprie.)

(Go 21—60)

J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și Nagyszeben, Kleiner Ring 5. accesorii pentru in- dustria de cojocărie, curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vachè și opincl. Fețe pentru cisme și ghete. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghetele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghete și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie
- - pentru ferestri - -

(Fi 226—60)

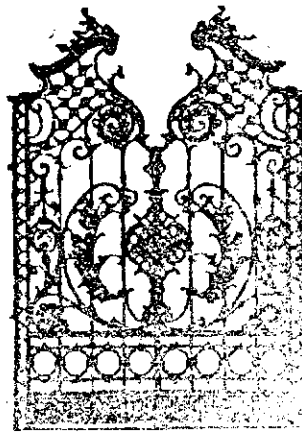
FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

LĂCĂTUȘERIA ARTISTICĂ ȘI DE ZIDIRI,
provăzută cu motor electric alui

FRANZ JUNGINGER

TEMESVÁR-FABRIK, Spiridongasse nr. 2.
(Lângă farmacia Nägele, în casa proprie).

Se recomandă pentru executări de clădiri, trepte (scări), îngrădiri la morminte, candelabre, porți de fier. Instalațiuni de apeducte. Mare depozit de totfelul de captorașe, mese franceze, de cea mai bună calitate cu păreți siguri contra focului, cari nu sunt a se compara cu captorașele de rând.

Prețurent pentru captorașe la cerere gratuit și franco.

Ju 172—30

Premiat la expoziția industr. din Sibiu în 1903.

Roate de tors

din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, se află de vânzare la

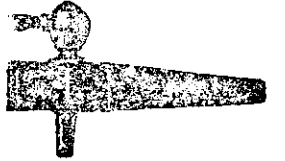
Emil Krauss,

strungărie și atelier cu pu-
tere motorică.

SIBIU-Nagyszeben Margarethengasse 5

Ori ce roată ce nu merge bine se pri-
mește înapoi.

(Ka 123—30)

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut din Ungaria-de-sud.

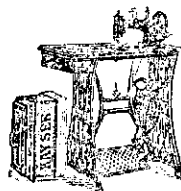
REINHOLD ZOLLER mecanic

Biserica-abă—Fehértemplom, str. Schiller (lângă „Burg“)

Fond. în anul 1830.

Telefon nr. 46.

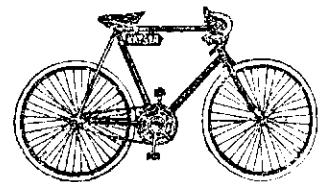
Premiat în Timișoara în anul 1891.

Recomandă marele său magazin de mașini de cusut pentru case precum și pentru ateliere; mașini de cusut speciale pentru blanări, mănșeri etc.

BICICLETE,

cele mai noi modele 1812. Helicul-Premier. Kayser etc. Garnituri pentru biciclete, clopoșele, lampe, cornete, ținător de săbii, pompe în totă mărimea, etc. etc.

GRAMOFONE;

Pathée cu marca „Engel“ Automate statif.

„HIS MASTER'S VOICE”
TRADE MARK.

PLĂCI

Pentru gramofone în orice limbă din Monarhie. Noutăți.

Pentru plățire în bani gata și'n rate.

Cel mai bine aranjat atelier pentru reparaturi.

Garantă.

Executare excelentă.

Rugând binevoiterul sprijin, sunt

Cu stimă:

Reinhold Zoller,
mecanic.

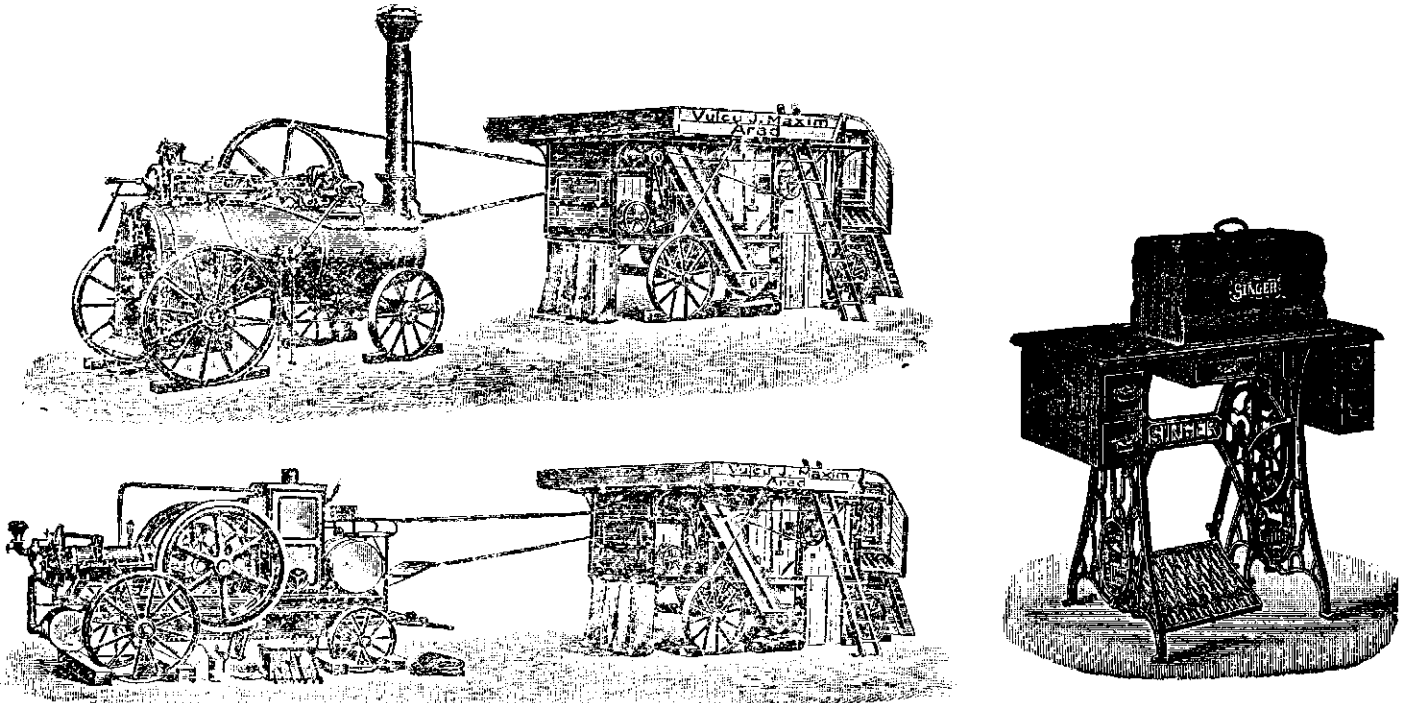
(Zo 209 30)

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László nr. 5—6. Telefon nr. 808.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Corrie din America, mașini de cosit nutreț și Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

(Va 221—280)

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” ȘI PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloceste: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grândinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca aevizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE.
KES, CSANÁD, BIHOR, TILIG, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.
(Ba 240—156)

GHEORGHE CIOROGARIU

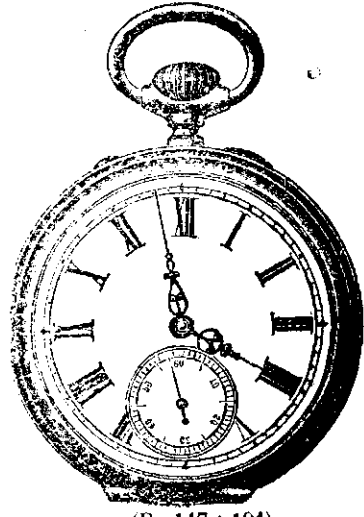
MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

(Gi 217-120)

Iși recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu :::: prețuri moderate. ::::

(Ba 147 | 104)

Cele mai bune

orologioare

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezășie de 10 ani** și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Románul” (adecă scriu că a cetit anunțul în „Románul”). Coresponțășle se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Stofele alese de Direcțiune luorate două clasa primă.

Gheorghe Szöcscroitor civil și militar român, Brașov
srada Mihael-Weiss nr. 10 (casa proprie).

TELEFON: 488.

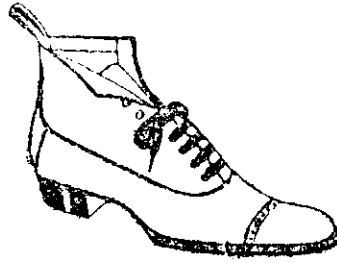
TELEFON: 488.

Deposit de cele mai nouă stofe indigene și din străinătate.

Serviciu prompt! Prețuri solide!

So 306-20

Uniforme pentru studenți cele mai bune și mai durabile.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JÁNOS

Ve 347-156 magazin de ghete

ARAD

bulev. Andrassy nr. 20

TIMIȘOARA

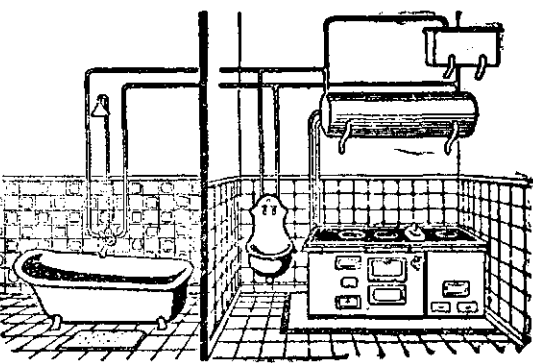
(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Prețuri solide și ieftine!

Frații Klubitschko

atelier pentru instalațiuni electrice și de altă putere, apaducte, vane de scaldat, colorifer și canalizare. — Atelier de mașint, lucrări de aramă și lăcătușerie în SIBIU, Elisabetgasse Nr. 50

Rugăm on. public pentru încredințarea ori-cărei lucrări de branșe. Totodată ne luăm voia ai atrage atențiunea asupra

clouzetuli rezistent la îngheț,

invenție proprie. Brevetată sub Nrul. 53932.

Are calitățile: 1. Se poate monta în orice loc, fiind eschisă posibilitatea de a îngheța apa. 2. Prin spălarea repede folosește apă puțină. 3. În urma construcției simple, funcționează sigur și îndelungat. Este îndeosebi de recomandat la casele vechi, deoarece introducerea se face cu mică cheltuială. — Este deci interesul proprietarilor de case ca să caute a-și aproviziona casa cu astfel de clozet.

Instalateurilor și negustorilor dau rabat.

Ne luăm voia mai departe de a recomanda în atenția onoratului public:

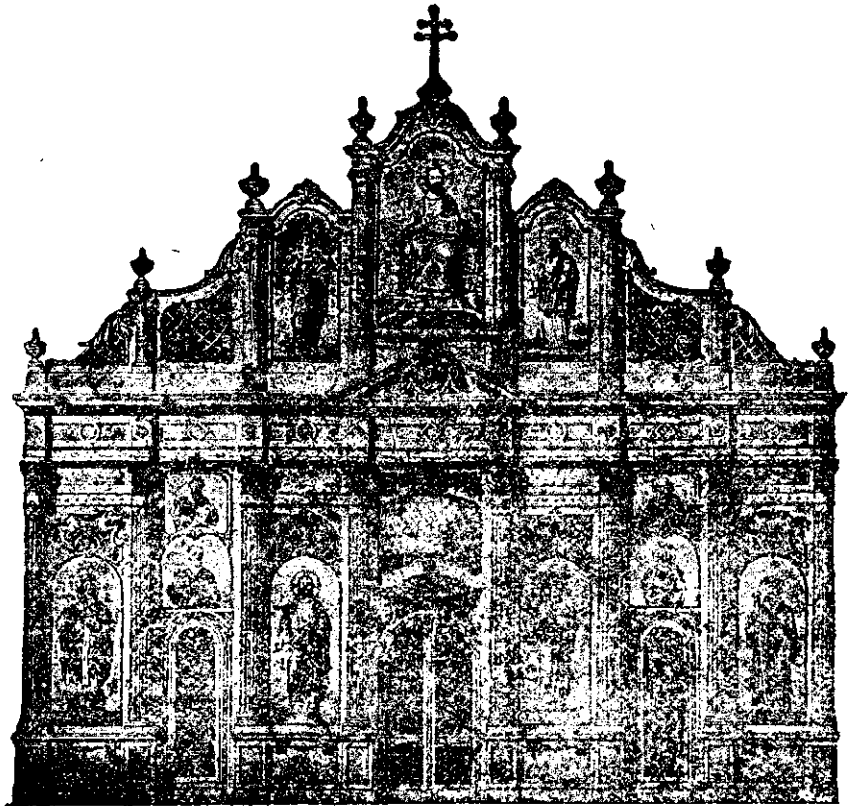
vase de aramă, căldări de aramă și picioare pentru căldări de tinichea.

Executare solidă la ori-ce lucrare!

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

Institut pentru ridicarea altarelor în

Budapęsta, Kőbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(Si 160-30)